భారత రాజకీయ వ్యవస్థ

భారత రాజ్యాంగ పరిషత్ - ముఖ్యాంశాలు

రాజ్యాంగ పరిషత్ ఏర్పాటుకి సిఫార్స్ చేసింది :	కేబినెట్ మిషన్ ప్లాన్
రాజ్యాంగ పరిషత్‌కి ఎన్నికలు జరిగింది :	1946 జులై, ఆగస్టులో
రాజ్యాంగ పరిషత్ సభ్యుల సంఖ్య :	389
మొత్తం సభ్యులలో బ్రిటీష్ ఇండియా నుండి ఎంపికైంది :	292
రాజ్యాంగ పరిషత్ ఎన్నికల్లో జాతీయ కాంగ్రెస్ సాధించిన స్థానాలు :	208
దేశ విభజన వల్ల తగ్గించబడిన రాజ్యాంగ పరిషత్ మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య :	299
రాజ్యాంగ పరిషత్‌లో నామినేటెడ్ సభ్యుల సంఖ్య నియమించింది :	(14)
రాజ్యాంగ పరిషత్ కార్యదర్శి :	హెచ్.వి.ఆర్. అయ్యంగార్
రాజ్యాంగపరిషత్ మొదటి సమావేశం జరిగింది :	1946 డిసెంబర్ 9
రాజ్యాంగ పరిషత్ మొదటి సమావేశానికి హాజరైన సభ్యుల సంఖ్య :	207
రాజ్యాంగ పరిషత్ తాత్కాలిక అధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్షులు :	సచ్చిదానంద సిన్హా, ఫ్రాంక్ ఆంథోని
రాజ్యాంగపరిషత్ శాశ్వత అధ్యక్షుడు :	ఆర్. రాజేంద్ర ప్రసాద్
రాజ్యాంగ పరిషత్ ఉపాధ్యక్షులు :	హెచ్.సి. ముఖర్జీ, వి.టి. కృష్ణమాచారి
రాజ్యాంగపరిషత్ ముఖ్య సలహాదారు :	బెనగల్ నరసింగరావు
రాజ్యాంగ పరిషత్‌లో నెహ్రూ ఆశయాల తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టింది:	1946 డిసెంబర్ 13
ఆశయాల తీర్మానాన్ని రాజ్యాంగ పరిషత్ ఆమోదించింది :	1947 జనవరి 22
రాజ్యాంగ పరపత్‌చే ఏర్పాటు చేయబడిన మొత్తం కమిటీలు:	22
రాజ్యాంగ ముసాయిదా కమిటి ఏర్పాటు చేయబడింది :	1947 ఆగస్టు 29
రాజ్యాంగ ముసాయిదా కమిటీ అధ్యక్షుడు :	బి. ఆర్. అంబేద్కర్
రాజ్యాంగాన్ని రాజ్యాంగ పరిషత్ ఆమోదించింది:	1949 నవంబర్ 26
రాజ్యాంగ రూపకల్పనకి పట్టిన సమయం :	2 సం. 11 నెలలు 18 రోజులు
రాజ్యాంగ పరిషత్ చిట్టచివరి సమావేశం జరిగింది:	1950 జనవరి 24
భారత రాజ్యాంగం అమలులోకి వచ్చింది :	1950 జనవరి 26
భారత రాజ్యాంగ పరిషత్ చిహ్నం :	ఏనుగు
భారతదేశం కామన్వెల్త్‌లో సభ్యత్వాన్ని తీసుకుంది:	1949 మేలో
రాజ్యాంగపరిషత్ జాతీయగీతాన్ని ఆమోదించింది:	1950 జనవరి 24
రాజ్యాంగ పరిషత్ జాతీయ జెండాను ఆమోదించింది :	1947 జులై 22
రాజ్యాంగ నిర్మాణానికి అయినమొత్తం ఖర్చు :	64లక్షలు
భారత రాజ్యాంగాన్ని న్యాయవాదుల స్వర్గంగా అభివర్ణించింది :	ఐవర్ జెన్నింగ్స్
రాజ్యాంగ పరిషత్ కమిటీలలో అతి పెద్దది:	సలహా సంఘము
ప్రాథమిక హక్కుల సలహా సంఘం కమిటీ చైర్మన్ :	సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్
ప్రాథమిక హక్కుల ఉప కమిటీ చైర్మన్ :	జె.బి. కృపలాని
కేంద్ర అధికారాల కమిటీ చైర్మన్ :	నెహ్రూ
రూల్స్ కమిటీ చైర్మన్ :	రాజేంద్ర ప్రసాద్
కేంద్ర రాజ్యాంగ కమిటీ చైర్మన్ :	నెహ్రూ
రాష్ట్రాల ర్యాజ్యాంగ కమిటీ చైర్మన్ :	వల్లభాయ్ పటేల్
రాజ్యాంగ ముసాయిదా ప్రత్యేక కమిటీ చైర్మన్ :	అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్
1950 జనవరి 26న అమలులోకి వచ్చిన భారత రాజ్యాంగంలో :	395 ప్రకరణలు, 22 భాగాలు, 8 షెడ్యూల్స్ ఉన్నాయి.
భారత రాజ్యాంగాన్ని ఐరావతంతో పోల్చింది:	కామత్

రాజ్యాంగ పరిషత్తు - ముఖ్యమైన కమిటీలు	
కమిటీ	**నాయకత్వం**
1) కేంద్ర అధికారాలు	జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
2) ప్రాథమిక హక్కులు, మైనారిటీలు	సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్
3) స్టీరింగ్ కమిటీ	రాజేంద్రప్రసాద్
4) రాష్ట్రాల రాజ్యాంగం	సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్
5) ముసాయిదా రాజ్యాంగం పరిశీలన	శ్రీ అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్
6) ప్రక్రియ నిబంధనలు (Rules of Procedure)	డా॥ రాజేంద్ర ప్రసాద్
7) ముసాయిదా కమిటీ	డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్ చైర్మన్
	– గోపాలస్వామి అయ్యంగార్
	– అల్లాడి కృష్ణస్వామి అయ్యర్
	– డా॥ కె. యం. మున్షీ
	– మహ్మద్ సయ్యద్ సాదుల్లా
	– ఎన్. మాధవరావు
	– టి.టి.కృష్ణమాచారి

భారతదేశ రాజ్యాంగ ఆధారాలు		
దేశ రాజ్యాంగం	-	*తీసుకున్న ప్రధాన అంశం*
1. బ్రిటన్	–	పార్లమెంటరీ విధానం, సమన్యాయ పాలన, ఏక పౌరసత్వం
2. అమెరికా	–	ప్రాథమిక హక్కులు, న్యాయ సమీక్షాధికారం, సుప్రీంకోర్టు
3. కెనడా	–	బలమైన కేంద్ర ప్రభుత్వం, కేంద్రానికి అవశిష్టాధికారాలు
4. ఐర్లాండ్	–	ఆదేశిక సూత్రాలు, రాజ్యసభకు విశిష్ట వ్యక్తులను సభ్యులుగా నామినేట్ చేయడం
5. వైమార్ (జర్మనీ)	–	అత్యవసర పరిస్థితికి సంబంధించిన అంశాలు
6. రష్యా	–	ప్రాథమిక విధులు
7. దక్షిణాఫ్రికా	–	రాజ్యాంగ సవరణ విధానం
8. ఫ్రాన్స్	–	గణతంత్ర వ్యవస్థ
9. ఆస్ట్రేలియా	–	ఉమ్మడి జాబితా
10. జపాన్	–	స్వేచ్ఛలకు రక్షణ (21వ ప్రకరణ)

ప్రాతినిధ్యం వహించిన విభాగం		*రాజ్యాంగ పరిషత్తులోని ప్రముఖులు*
1. భారత జాతీయ కాంగ్రెస్	–	బాబూ రాజేంద్రప్రసాద్, నెహ్రూ, పటేల్
2. ముస్లింలు	–	మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్, మహమ్మద్ సయ్యద్ సాదుల్లా
3. సిక్కులు	–	సర్దార్ బల్దేవ్‌సింగ్, హుకుంసింగ్
4. పారశీకులు	–	డా॥ హెచ్.పి. మోదీ
5. మైనారిటీలు	–	డా॥ హెచ్.సి. ముఖర్జీ
6. యూరోపియన్లు – (ఆంగ్లో ఇండియన్స్)	–	ఫ్రాంక్ అంటోని
7. హిందూ మహాసభ	–	శ్యాంప్రసాద్ ముఖర్జీ, ఎం. ఆర్. జయకర్
8. అఖిల భారత షెడ్యూల్డ్ కులాల సంఘం	–	అంబేద్కర్
9. అఖిల భారత కార్మిక సంఘాలు	–	బాబూ జగ్జీవన్‌రాం
10. అఖిల భారత జమీందార్ల సంఘం	–	దర్బంగా మహారాజా– కామేశ్వరిసింగ్
11. అఖిల భారత మహిళా సంఘం	–	డా॥ హంసామెహతా
12. రాజకీయం నేపథ్యం లేని మేథావి వర్గం	–	సర్వేపల్లివారు, ప్రో.కె.టి.షా, హెచ్.వి. కామత్

రాజ్యాంగ పరిషత్‌కు ఎంపికైన తెలుగువారు	
టంగుటూరి ప్రకాశం	భోగరాజు పట్టాభిసీతారామయ్య
కళా వెంకట్రావు	సి. దాసయ్య
నీలం సంజీవరెడ్డి	ఎం. కృష్ణారావు
కల్లూరి సుబ్బారావు	దుర్గాభాయ్ దేశ్‌ముఖ్

రాజ్యాంగ ప్రవేశిక

రాజ్యాంగ ప్రవేశికకు మూలాధారము	:	నెహ్రూ రాజ్యాంగ పరిషత్‌లో ప్రవేశ పెట్టిన ఆశయాల తీర్మానము
లౌకిక, సామ్యవాద, సమగ్రత అనే పదాలు ప్రవేశికలో చేర్చింది	:	1976లో 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా
గణతంత్ర విధానం అంటే	:	రాష్ట్రపతి ప్రజలచే పరోక్ష పద్ధతిలో ఎన్నిక కావడం
1960 బేరుబారి భారత యూనియన్ కేసు ప్రకారం	:	ప్రవేశిక రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగం కాదు
1973 కేశవానంద భారతి తీర్పు ప్రకారం	:	ప్రవేశిక రాజ్యాంగంలో అంతర్భాగం
1994 ఎస్. ఆర్. బొమ్మై తీర్పు ప్రకారం	:	లౌకిక స్వభావం రాజ్యాంగ మౌళిక స్వరూపంలో అంతర్భాగం.
ప్రవేశికకు చేసిన మొదటి, చివరి రాజ్యాంగ సవరణ	:	1976లో చేసిన 42వ రాజ్యాంగ సవరణ
ప్రవేశిక భారతదేశ రాజకీయ జాతక చక్రం అన్నది	:	కె.యం. మున్షి
భారత రాజ్యాంగంలో గణతంత్ర విధానాన్ని తెలిపే ప్రకరణం	:	ప్రకరణ 54
భారత రాజ్యాంగంలో లౌకికతత్వాన్ని తెలిపే ప్రకరణలు	:	25 నుండి 28 వరకు గల ప్రకరణలు
భారత రాజ్యాంగంలో సామ్యవాద లక్షణాల్ని తెలిపేవి	:	పీఠిక (ప్రత్యక్షంగా) ఆదేశిక సూత్రాలు పరోక్షంగా
రాజ్యాంగంలో సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు. (రాజకీయ న్యాయాన్ని) తెలిపే ప్రకరణ	:	ప్రకరణ 326

రాజ్యాంగం ప్రవేశికలోని ప్రధాన పదాలకు వర్తించే ప్రకరణలు, అంశాలు

పదం		రాజ్యాంగ ప్రకరణలు, అంశాలు
సామ్యవాదం	–	ఆదేశ సూత్రాలు (నాల్గవ భాగం)
లౌకికత	–	ప్రకరణలు 25 నుంచి 28 వరకు మత స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రాథమిక హక్కుగా, లౌకిక భావనలు పెంపొందించడానికి హామీ ఇస్తాయి.
ప్రజాస్వామికత	–	సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు (ప్రకరణ–326), నిర్ణీత కాలానికి ఎన్నికలు, చట్ట సభలకు ప్రభుత్వ బాధ్యత.
గణతంత్రం	–	దేశాధినేతగా ఎన్నికైన అధ్యక్షుడు (ప్రకరణ–54)
న్యాయం (సామాజిక, ఆర్థిక)	–	ఆదేశ సూత్రాలు, అంటరానితనం నిషేధం (ప్రకరణ–17), పీడన నిరోధ హక్కు (ప్రకరణలు–23, 24,38), 46 రిజర్వేషన్స్.
న్యాయం (రాజకీయ)	–	సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు (ప్రకరణ – 326)
ఆలోచన, భావ ప్రకటన స్వేచ్ఛ	–	వాక్‌స్వాతంత్ర్యం, భావ ప్రకటన ప్రాథమిక హక్కు (ప్రకరణ–19)
విశ్వాసం, నమ్మకం, ఆరాధనా స్వేచ్ఛ	–	మత స్వాతంత్ర్య హక్కు ప్రాథమిక హక్కు (ప్రకరణ–25)
హోదా, అవకాశాలలో సమానత్వం	–	వివక్షతకు వ్యతిరేకంగా ప్రాథమిక హక్కు (ప్రకరణ–15), చట్టం ముందు సమానత్వం (ప్రకరణ–14), అంటరానితనం నిషేధం (ప్రకరణ–17), బిరుదుల రద్దు (ప్రకరణ–18).
	–	ఉద్యోగ కల్పనలో అందరికీ సమాన అవకాశాలు (ప్రకరణ–16).
	–	చట్టం ముందు అందరూ సమానం (ప్రకరణ–14)
	–	సార్వత్రిక వయోజన ఓటు హక్కు (ప్రకరణ–326).
	–	ఆదేశ సూత్రాలు (ప్రకరణ–39), సమానమైన పనికి సమాన వేతనం
వ్యక్తి గౌరవానికి హామీ ఇచ్చే సౌభ్రాతృత్వం	–	సామరస్యం పెంపొందించడం, భారత ప్రజలలో సోదరభావం కల్పించడం (ప్రకరణ–51(ఇ).
	–	వ్యక్తి గౌరవానికి హామీ ఇచ్చేందుకు భాగం–3లో ప్రాథమిక హక్కులకు హామీ.
	–	సరైన పని పరిస్థితులు కల్పించడం (ప్రకరణ–42).
	–	గౌరవమైన జీవనం, విశ్రాంతితో కూడిన ఉపాధి, సామాజిక, సాంస్కృతిక అవకాశాలు మొదలైనవి (ప్రకరణ–43).

భారత భూభాగం

భారత దేశాన్ని రాష్ట్రాల యూనియన్‌గా పేర్కొన్న ప్రకరణ	:	ప్రకరణ 1
కొత్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటు, సరిహద్దుల మార్పు, పేర్ల మార్పు చేసే అధికారం	:	పార్లమెంటుకి ఉంది
కొత్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటులో రాష్ట్రాల అభిప్రాయాన్ని	:	కేంద్రం పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు, తీసుకోకపోవచ్చు.
భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటును థార్ కమిషన్	:	తిరస్కరించింది
జె.వి.పి. కమిటి	:	రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణకి సంబంధించింది
ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏర్పాటుకై విధివిధానాలను రూపొందించుటకు ఏర్పాటు చేసిన కమిటి	:	వాంచూ కమిటీ
భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల ఏర్పాటును ఫజల్ అలీ కమిషన్	:	ఒకే భాష ఒకే రాష్ట్రం అనే అంశాన్ని వ్యతిరేకించినది
1950లోభారతదేశంలో ఉన్న రాష్ట్రాల రకాలు	:	నాలుగు. పార్ట్– ఎ, పార్ట్–బి, పార్ట్–సి, పార్ట్–డి
రాష్ట్రాల పునర్వ్యవస్థీకరణ ద్వారా 1956లోభారతదేశంలో ఉన్న రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు	:	14 రాష్ట్రాలు, 6 కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు

రాష్ట్రాల పేర్ల మార్పు :

ప్రకరణ (3)ని అనుసరించి దిగువ పేర్కొన్న రాష్ట్రాలు, కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల పేర్లను మార్చడం జరిగింది.

పాత పేరు	కొత్తపేరు	మార్పుచేసిన సంవత్సరం
రాష్ట్రాలు :		
యునైటెడ్ ప్రావిన్సెస్	ఉత్తరప్రదేశ్	1950
మద్రాస్	తమిళనాడు	1969
మైసూర్	కర్నాటక	1973
కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు :		
అమెని మినికాయ్ లాక్‌దీవులు అమిన్‌డిన్ ద్వీపాలు	లక్షద్వీప్	1973
ఢిల్లీ	నేషనల్ క్యాపిటల్ టెర్రిటరీ టెరిటరీ ఆఫ్ ఢిల్లీ	1992

రాష్ట్రాలుగా మారిన పూర్వ కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు

పేరు	రాష్ట్రంగా ఏర్పడిన సంవత్సరం
హిమాచల్ ప్రదేశ్	1971
మణిపూర్	1972
త్రిపుర	1972
మిజోరాం	1987
అరుణాచల్ ప్రదేశ్	1987
గోవా	1987

కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల రాజధానులు

కేంద్రపాలిత ప్రాంతం	రాజధాని నగరం
ఢిల్లీ	ఢిల్లీ
అండమాన్, నికోబార్ దీవులు	పోర్ట్‌బ్లెయిర్
లక్షద్వీప్	కవరత్తి
దాద్రా, నగర్ హవేలీ	సిల్వస్సా
డామన్, డయ్యూ	డామన్
చండీగర్	చండీగర్
పుదుచ్చేరి	పుదుచ్చేరి

(ఇదివరకు ఫ్రెంచ్ పాలనలో ఉన్న ప్రాంతాలు కరైకల్, మాహె, యానాం లను కలిపి పుదుచ్చేరిగా ఏర్పాటు చేశారు).

1956 తర్వాత ఏర్పడిన కొత్త రాష్ట్రాలు :

	రాష్ట్రం పేరు	ఏర్పడిన సంవత్సరం
1)	ఆంధ్రప్రదేశ్	1956
2)	కర్ణాటక	1956
3)	కేరళ	1956
4)	మధ్యప్రదేశ్	1956
5)	మహారాష్ట్ర	1960
6)	గుజరాత్	1960
7)	నాగాలాండ్	1963
8)	హర్యానా	1966
9)	హిమాచల్ ప్రదేశ్	1971
10)	మణిపూర్	1972

11)	త్రిపుర	1972	**1956కు ముందున్న రాష్ట్రాలు .**
12)	మేఘాలయ	1972	1) మద్రాస్ (తమిళనాడు)
13)	సిక్కిం	1975	2) అస్సాం
14)	మిజోరాం	1987	3) బీహార్
15)	అరుణాచల్ ప్రదేశ్	1987	4) ఒరిస్సా
16)	గోవా	1987	5) పశ్చిమ బెంగాల్
17)	ఛత్తీస్‌గఢ్	2000	6) పంజాబ్
18)	ఉత్తరాఖండ్	2000	7) రాజస్థాన్
19)	జార్ఖండ్	2000	8) జమ్ము, కాశ్మీర్
20)	తెలంగాణా	2014	9) ఉత్తరప్రదేశ్

పౌరసత్వం

రాజ్యాంగంలో పౌరసత్వాన్ని గురించి తెలిపే ప్రకరణలు :	5 నుండి 11 వరకు గల ప్రకరణలు
భారతీయ పౌరులతో సమానంగా విదేశీయులకు కల్పించబడిన హక్కులు :	ప్రకరణలు 14, 20, 21, 23, 25, 27
భారత పార్లమెంటు మొట్టమొదటిసారిగా పౌరసత్వ చట్టాన్ని రూపొందించింది:	1955లో
1950 జనవరి 26 తర్వాత భారత్‌లో పుట్టిన ప్రతి వ్యక్తి పొందేపౌరసత్వం :	పుట్టుక ద్వారా పౌరసత్వం(జస్సోలి)
1950 జనవరి 26 తర్వాత భారతీయ తండ్రికి పుట్టిన వారు పొందే పౌరసత్వం :	వారసత్వం ద్వారా పౌరసత్వం(జస్‌సాంగ్వినాస్)
1956 పౌరసత్వం చట్టం ప్రకారం భారత పౌరసత్వాన్ని కోల్పోయే పద్ధతులు :	మూడు
భారతీయులు ఎవరైనా స్వచ్ఛందంగా పౌరసత్వాన్ని వదులుకుంటే అది :	స్వచ్ఛందంగా రద్దు (రీనౌన్‌సేషన్)
విదేశీ పౌరసత్వాన్ని పొందినవారు పౌరసత్వం చట్టం ప్రకారం పౌరసత్వాన్ని కోల్పోవడం :	రద్దు చేయడం (టర్మినేషన్)
దేశద్రోహానికి పాల్పడిన పౌరులు పౌరసత్వాన్ని కోల్పోవడం :	బలవంతపు రద్దు (డిప్రవేషన్)
భారతదేశంలో ఉన్న పౌరసత్వ విధానం :	ఏక పౌరసత్వ విధానము

ప్రాథమిక హక్కులు

రాజ్యాంగంలో ప్రాథమిక హక్కుల్ని తెలిపే ప్రకరణలు :	12 నుండి 35 వరకు గల ప్రకరణలు
ప్రాథమిక హక్కులకు ఆధారం :	అమెరికా రాజ్యాంగం
ప్రాథమిక హక్కులకు స్వభావం :	న్యాయ సంరక్షణ ఉంది
జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితులలో రద్దుకాని ప్రాథమికహక్కులు :	20, 21 ప్రకరణలు
ప్రాథమిక హక్కుల్ని సవరించే అధికారం గలవారు :	పార్లమెంటుకు ఉంది
సమానత్వపు హక్కు :	14 నుండి 18 వరకు గల ప్రకరణలు
వ్యక్తి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యపు హక్కు :	19 నుండి 22 వరకు గల ప్రకరణలు
పీడనను నిరోధించే హక్కు :	23,24 ప్రకరణలు
మత స్వాతంత్ర్యపు హక్కు :	25 నుండి 28వరకు గల ప్రకరణలు
సాంస్కృతిక విద్యా విషయక హక్కు :	29, 30 ప్రకరణలు
ఆస్తి హక్కు :	31వ ప్రకరణ (తొలగించబడినది)
రాజ్యాంగ పరిహార హక్కు :	32వ ప్రకరణ
ప్రాథమిక హక్కులతో సరిలేని లేక వాటి స్థాయిని తగ్గించే చట్టాలు చెల్లవు అని తెలిపేది :	13వ ప్రకరణ
చట్టం ముందు అందరూ సమానులే అనే 14వ ప్రకరణకి బ్రిటన్‌లో అమల్లో వున్న ఆధారం :	సమన్యాయ పాలన
చట్టం మూలంగా సమాన రక్షణ అనే భావనకి ఆధారం :	అమెరికా రాజ్యాంగం

ప్రకరణ 14లో పేర్కొన్న 'అందరూ సమానులే' అనే సూత్రం మినహాయింపు:	రాష్ట్రపతి, గవర్నర్‌కి వర్తించదు
జాతి, మత, కుల, లింగ వివక్షతలను నిషేధించే ప్రకరణం :	15వ ప్రకరణ
ప్రభుత్వోద్యోగాల్లో పౌరులందరికి సమానావకాశాలు కల్పించే ప్రకరణ :	16వ ప్రకరణ
ఉద్యోగాలలో, ప్రమోషన్లలో ఎస్.సి., ఎస్.టి.లకి రిజర్వేషన్లగూర్చి తెలిపే ప్రకరణ :	16(4)వ ప్రకరణ
బాలాజి V/s మైసూర్, ఇంద్రసహానీ V/s భారత ప్రభుత్వం కేసులు తీర్పులు:	రిజర్వేషన్లు 50%కి మించరాదు
అస్పృశ్యతను నిషేధించే ప్రకరణం :	17వ ప్రకరణ
పౌరహక్కుల పరిరక్షణ చట్టాన్ని రూపొందించింది :	1976లో
షెడ్యూల్డ్ కులాల, తెగల అకృత్యాల నిరోధక చట్టాన్ని చేసింది :	1989లో
బిరుదుల నిషేధాన్ని తెలిపే ప్రకరణ :	18వ ప్రకరణ
భారతరత్న పద్మవిభూషణ, పద్మభూషణ, పద్మశ్రీ వంటి పౌర పురస్కారాలను ప్రవేశపెట్టబడినవి:	1954
భారతరత్న పద్మవిభూషణ, పద్మభూషణ, పద్మశ్రీ వంటి పౌర పురస్కారాలను నిషేధించింది :	జనతా ప్రభుత్వం 1977లో
పౌర పురస్కారాలను పునరుద్ధరించబడింది :	1980లో
19వ ప్రకరణలో ఉన్న మొత్తం వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛలు:	6(1-A నుండి 1-G వరకు)
తొలగింపుకి గురైన వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ అనగా ఆస్థి సంపాదనా స్వాతంత్ర్యం	19 (1-F) ప్రకరణ
పత్రికా, సమాచార, ప్రసార స్వేచ్ఛలకి ఆధారం :	19 (1-ఎ) ప్రకరణ
సమాచార హక్కుచట్టం 2005కి ఆధారం :	19 (1-ఎ) ప్రకరణ
ఒకే నేరానికి రెండు శిక్షలను నిషేధించే ప్రకరణ :	20(2) ప్రకరణ
జీవించే స్వేచ్ఛను కల్పించే ప్రకరణ :	21వ ప్రకరణ
'చట్టం నిర్దేశించిన పద్ధతి' అనే భావనకి ఆధారం:	జపాన్ రాజ్యాంగం
'డ్యూ ప్రొసెస్ ఆఫ్ లా'అనే భావానికి ఆధారం :	అమెరికా రాజ్యాంగం
ప్రాథమిక విద్యాహక్కును – 2002 రాజ్యాంగంలో చేర్చబడినది :	21–ఎ ప్రకరణ
అక్రమ అరెస్టులకు వ్యతిరేకంగా రక్షణ కల్పించే ప్రకరణ :	22వ ప్రకరణ
దేశ రక్షణ, శాంతి భద్రతల దృష్ట్యా చేసే చట్టాలు :	ప్రివెంటివ్ డిటెన్షన్ చట్టాలు
బాల కార్మిక వ్యవస్థ రద్దుని తెలిపే ప్రకరణ :	24వ ప్రకరణ
బాల కార్మిక వ్యవస్థ నిషేధ చట్టాన్ని చేసింది :	1986లో
జాతీయ, రాష్ట్రస్థాయి బాలల కమిషన్లకి ఆధారం :	బాల కార్మిక హక్కుల, కమిషన్ల చట్టం – 2007
మత వ్యవహారాల నిర్వహణకు చెందిన స్వేచ్ఛనిచ్చే ప్రకరణ :	26వ ప్రకరణ
ప్రభుత్వ విద్యాసంస్థల్లో మత బోధనని నిషేధించే ప్రకరణ :	28వ ప్రకరణ
మైనారిటీ విద్యాసంస్థల ఏర్పాటుకి అనుమతినిచ్చే ప్రకరణ :	30వ ప్రకరణ
ఆస్థి హక్కుని తొలగించింది :	1978లో జనతా ప్రభుత్వం 44వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా
రాజ్యాంగ ఆత్మ, హృదయంగా అభివర్ణితమైన ప్రకరణ :	32వ ప్రకరణ
ప్రాథమిక హక్కుల అమలుకి రిట్లు జారీ గురించి తెలిపే ప్రకరణ :	32 (2)వ ప్రకరణ
హైకోర్టు జారీ చేసే రిట్లకి ఆధారం :	226వ ప్రరణ
ప్రొహిబిషన్ :	దిగువ కోర్టు తన పరిదిని అతిక్రమించినప్పుడు పైకోర్టు జారీ చేస్తుంది
సెర్షియోరారి :దిగువ కోర్టు తన పరిధికి మించి విచారణ చేపడితే ఆ కేసును పై కోర్టుకి లేదా యితర కోర్టులకు బదిలీ చేయడం	
కోవారెంటో :	అక్రమంగా అధికారాలను నిర్వహించడాన్ని నిరోధిస్తుంది.
ప్రాథమిక హక్కుల అమలుకు సంబంధించి మార్పు చేసే అధికారం పార్లమెంట్‌కు కల్పించే ప్రకరణ :	33వ ప్రకరణ
మార్షల్ లా గురించి తెలిపే ప్రకరణ:	34వ ప్రకరణ

ఆదేశిక సూత్రాలు

ఆదేశిక సూత్రాలు గురించి తెలిపే నిబంధనలు : 36 నుండి 51 వరకు గల ప్రకరణలు

ఆదేశిక సూత్రాలు పొందుపరచబడిన రాజ్యాంగ భాగము : నాలుగవ భాగము

ఆదేశిక సూత్రాలు ఏ దేశ రాజ్యాంగం నుండి గ్రహింపబడ్డాయి: ఐర్లాండ్ రాజ్యాంగం నుండి

ఆదేశిక సూత్రాలకు న్యాయ సంరక్షణ ఉందా?: లేదు

ఆదేశిక సూత్రాల ముఖ్య ఉద్దేశ్యం : శ్రేయోరాజ్య స్థాపన

ఆదేశిక సూత్రాలు ఎన్ని రకాలుగా వర్గీకరింపబడ్డాయి?: 3 రకాలుగా 1. సామ్యవాద 2. గాంధేయ 3. ఉదారవాద నియమాలుగా

ఆదేశిక సూత్రాలను 3 రకాలుగా వర్గీకరించింది : ఎం.పి. శర్మ, ఎం.పి. జైన్, జి. ఎన్. జోషి

సామ్యవాద నియమాల్ని తెలిపే ఆదేశిక సూత్రాలు : ప్రకరణలు 38, 39, 41, 42, 43

గాంధేయ నియమాల్ని తెలిపే ఆదేశిక సూత్రాలు : ప్రకరణలు 40, 43, 46, 47, 48, 48 (ఎ), 49

ఉదారవాద నియమాల్ని తెలిపే ఆదేశిక సూత్రాలు : ప్రకరణలు 43(ఎ), 44, 45, 50, 51

38వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : ప్రభుత్వం ఆర్థిక, సాంఘిక, రాజకీయ న్యాయాన్ని సాధించడం

39వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యాలు : సంపద కేంద్రీకరణను నివారించడం, సమాన పనికి సమాన వేతనం, ఆరోగ్య పరిరక్షణకు చర్యలు తీసుకోవడం

39(1)వ ప్రకరణ తెలిపే అంశం : పిల్లలు హుందాగా పెరగడానికి అవకాశం కల్పించడం

39 (ఎ) వ ప్రకరణ తెలిపే అంశం : పేదలకు ఉచిత న్యాయాన్ని అందించడం

40వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : పంచాయితీరాజ్ సంస్థల ఏర్పాటు

41వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యాలు : నిరుద్యోగులకు, వికలాంగులకు, వృద్ధులకు జీవన భృతి కల్పిచడం, విద్యాహక్కు, పని హక్కు కల్పించడం

42వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యాలు : హేతుబద్ధమైన పనిగంటలు, స్త్రీలకు ప్రసూతి సౌకర్యాలు, పని చేయడానికి అనుకూల పరిస్థితులు కల్పించడం

42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగానికి చేర్చిన ప్రకరణలు : 39(ఎ), 43 (ఎ), 48(ఎ)

43వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యాలు : కుటీర పరిశ్రమల స్థాపన, కార్మికుల శారీరక, మానసిక వికాసానికి కృషి

43 (ఎ) వ ప్రకరణ తెలిపే అంశం : పారిశ్రామిక యాజమాన్యంలో కార్మికులకి భాగస్వామ్యం కల్పించడం

44వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : ఉమ్మడి సివిల్ కోడ్‌ను రూపొందించడం

45వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : చిన్న పిల్లల సంరక్షణ, 6 సం॥ లోపు బాలబాలికలకు ఉచిత విద్య కల్పించడం

46వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : బలహీన వర్గాల ప్రజల విద్యా, సామాజికాభివృద్ధికి ప్రత్యేక రిజర్వేషన్స్

47వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : మద్యపాన నిషేధం, పోషకాహారం ప్రజారోగ్యం, జీవన ప్రమాణాల పెంపు.

48వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం: గోవధ నిషేధం, వ్యవసాయ పశుసంవర్ధనకి పాటుపడటం.

48 (ఎ) ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : అటవీ, జంతు సంరక్షణ, పర్యావరణ పరిరక్షణ

49వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : చారిత్రక, జాతీయ ప్రాధాన్యం ఉన్న కట్టడాలు, ప్రదేశాలు, వస్తువులు సంరక్షణ

50వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : కార్యనిర్వాహక శాఖ నుండి న్యాయశాఖను వేరు చేయడం

51వ ప్రకరణ ఉద్దేశ్యం : అంతర్జాతీయ శాంతికి, భద్రతలకు కృషి

ఆదేశిక సూత్రాలను పోస్ట్‌డేటెడ్ చెక్‌గా వర్ణించింది : కె.టి.షా

ప్రాథమిక హక్కులకు, ఆదేశిక సూత్రాలకు సమప్రాధాన్యం ఉంది : 1980 మినర్వామిల్స్ తీర్పు

రాజ్యాంగంలో ఇతర భాగాల్లో ఉన్న ఆదేశిక సూత్రాలు : ప్రకరణలు 335, 350 (ఎ), 351

ప్రాథమిక విధులు

ప్రాథమిక విధుల్ని రాజ్యాంగంలో పొందు పర్చింది : 1976లో 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా

ప్రాథమిక విధులను సిఫార్సు చేసిన కమిటీ : స్వరణ్ సింగ్ కమిటి

ప్రాథమిక విధులను తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ : 4- ఎ భాగంలోని 51 - ఎ

మొత్తం ప్రాథమిక విధులు : 11 (51 ఎ నుండి కె వరకు)

11వ ప్రాథమిక విధి కొరకు చేసిన రాజ్యాంగ సవరణ : 2002లో 86వ రాజ్యాంగ సవరణ

ప్రాథమిక విధులకు న్యాయ సంరక్షణ : లేదు

దేశ సార్వభౌమత్వాన్ని, ఐక్యతను, సమగ్రతను కాపాడాలని తెలిపే ప్రాథమిక విధి : 51(సి)

ప్రజలలో శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని పెంచాలని తెలిపే ప్రాథమిక విధి : 51 (హెచ్)

6-14 సంIIలోపు పిల్లలకి తల్లిదండ్రులు విద్యావకాశాలు కల్పించాలని చెప్పే ప్రాథమిక విధి : 51 (కె)

రాజ్యాంగాన్ని, జాతీయ గీతం, పతాకాన్ని గౌరవించాలని తెలిపే ప్రాథమిక విధి : 51 (ఎ)

పర్యావరణాన్ని, వన్యప్రాణి సంరక్షణను గూర్చి తెలిపే ప్రాథమిక విధి : 51 (జి)

1999లో ప్రాథమిక విధులపై నియమించిన కమిటీ: వర్మకమిటీ

వన్యప్రాణి సంరక్షణ చట్టం చేసింది : 1972లో

అడవుల పరిరక్షణ చట్టం చేసింది : 1980లో

పౌరహక్కుల పరిరక్షణ చట్టం చేసింది : 1955లో

ప్రజా ప్రాతినిధ్య చట్టం చేసింది : 1951 మరియు 1950లో

పదవీ ప్రమాణ స్వీకార పద్ధతులు

రాష్ట్రపతి పదవీ ప్రమాణ స్వీకారాన్ని తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణం 60

రాష్ట్రపతిచే పదవీ ప్రమాణ స్వీకారాన్ని చేయించేది: సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి

రాష్ట్రపతి ప్రమాణ స్వీకారం చేసే పద్ధతి : రాజ్యాంగాన్ని, చట్టాన్ని సంరక్షిస్తానని

ఉపరాష్ట్రపతి ప్రమాణ స్వీకారాన్ని తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణ 69

ఉపరాష్ట్రపతి ప్రమాణ స్వీకారాన్ని చేసే పద్ధతి : రాజ్యాంగానికి కట్టుబడి పనిచేస్తానని

గవర్నర్ ప్రమాణస్వీకారాన్ని తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణ 159

గవర్నర్ ప్రమాణస్వీకారం చేసే పద్ధతి : రాజ్యాంగాన్ని, చట్టాన్ని పరిరక్షిస్తానని

సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి /న్యాయమూర్తి ప్రమాణస్వీకార పద్ధతి : రాజ్యాంగంపట్ల విశ్వాసాన్ని కల్గిఉండి, రాజ్యాంగానికి బద్ధుడనై, రాజ్యాంగాన్ని సంరక్షిస్తాను

కాగ్ ప్రమాణ స్వీకార పద్ధతి : రాజ్యాంగం పట్ల విశ్వాసాన్ని కల్గిఉండి, రాజ్యాంగానికి బద్ధుడనై, రాజ్యాంగాన్ని సంరక్షిస్తాను

కేంద్ర మంత్రుల ప్రమాణ స్వీకారాన్ని తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణ 75(4)

కేంద్ర మంత్రుల ప్రమాణ స్వీకార పద్ధతి : అధికారాలను సక్రమంగా నిర్వర్తించి, రహస్యాలను కాపాడతానని ప్రమాణం చేస్తారు

పార్లమెంటు సభ్యుల ప్రమాణ స్వీకార పద్ధతి : రాజ్యాంగంపట్ల విశ్వాసాన్ని కల్గి ఉండి, దేశ సార్వభౌమాధికారాన్ని పరిరక్షిస్తానని ప్రమాణం చేస్తారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వం

రాష్ట్రపతి

రాజ్యాంగంలో కేంద్ర కార్యనిర్వాహక శాఖకి సంబంధించిన ప్రకరణలు : 52 నుండి 78 వరకు గల ప్రకరణలు

రాష్ట్రపతి కావడానికి గల కనీస వయస్సు : 35 సం॥ నిండి ఉండాలి

రాష్ట్రపతిగా పోటీ చేయడానికి గల కనీస విద్యార్హత : విద్యార్హతలను రాజ్యాంగంలో పేర్కొన లేదు.

ఎం.పి., ఎమ్మెల్యేలుగా ఉన్నవారు రాష్ట్రపతి పదవికి పోటీచేస్తే : పదవులకు రాజీనామా చెయ్యవలసిన అవసరం లేదు

ప్రభుత్వోద్యోగులు రాష్ట్రపతి పదవికి పోటీచేస్తే : ఉద్యోగానికి రాజీనామా చెయ్యాలి

రాష్ట్రపతిగా పోటీచేసే వ్యక్తి చెల్లించాల్సిన డిపాజిట్ : రూ. 15,000

రాష్ట్రపతి అభ్యర్థికి ఉండవలసిన నియోజక గణసభ్యుల మద్దతు : 50 మంది ప్రతిపాదించడం, 50 మంది బలపర్చడం

రాష్ట్రపతికి కేంద్ర కార్యనిర్వహక వ్యవస్థ అధికారాలు తెలియజేసే ప్రకరణ : 53వ ప్రకరణ

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక గురించి తెలిపే ప్రకరణ : 54వ ప్రకరణ

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక జరిగే పద్ధతి : పరోక్షంగా, నైష్పత్తిక ప్రాతినిధ్య ఏక ఓటు బదలాయింపు పద్ధతి

ఎం.పి. ఓటు విలువ : మొత్తం రాష్ట్రాల శాసనసభ్యుల ఓటు విలువ/ ఎన్నికైన పార్లమెంటు సభ్యుల సంఖ్య

ఎం.ఎల్.ఎ ఓటు విలువ : రాష్ట్రం మొత్తం జనాభా/ ఎన్నికైన శాసనసభ్యుల సంఖ్య x 1/1000

రాష్ట్రపతి ఎన్నికలో అత్యధిక ఓటు విలువ కలిగిన రాష్ట్రం : ఉత్తరప్రదేశ్

రాష్ట్రపతి ఎన్నికలో అతి తక్కువ ఓటు విలువ ఉన్న రాష్ట్రం : సిక్కిం

ప్రిన్సిపుల్ ఆఫ్ పారిటీ అంటే : మొత్తం ఎంఎల్ఏల ఓటు విలువ మొత్తం ఎంపిల ఓటు విలువకు సమానం కావడం

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక నియోజక గణంలో ఖాళీలు ఉంటే : ఎన్నిక వాయిదా వెయ్యవలసిన అవసరం లేదు

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక వివాదాల్ని పరిష్కరించేంది : సుప్రీంకోర్టు మాత్రమే

రాష్ట్రపతి ఎన్నిక చెల్లదని సుప్రీంకోర్టు ప్రకటిస్తే : రాష్ట్రపతి గతంలో జారీచేసిన ఆదేశాలు చెల్లుబాటు అవుతాయి.

రాష్ట్రపతిగా ఎన్ని పర్యాయాలు ఎన్నిక కావచ్చు? : ఎన్ని పర్యాయాలైనా ఎన్నిక కావచ్చు.

రాష్ట్రపతి పదవీ కాలం : 5 సం॥లు

రాష్ట్రపతి తొలగింపు విధానాన్ని తెలిపే ప్రకరణ : 61వ ప్రకరణ

రాష్ట్రపతిని తొలగించే పద్ధతి : మహాభియోగ తీర్మానం ద్వారా

రాష్ట్రపతిని తొలగించడానికి చూపించే కారణం : రాజ్యాంగ అతిక్రమణ

మహాభియోగ తీర్మాన ఆమోదానికి కావలసిన సభ్యుల మద్దతు సంఖ్య : మొత్తం సభ్యులలో 2/3 వంతు

రాష్ట్రపతి ప్రస్తుత వేతనం : రూ. 1,50,000

రాష్ట్రపతి వేసవి విడిది : సిమ్లా

రాష్ట్రపతి శీతల విడిది : హైదరాబాద్‌లోని బొల్లారం

ప్రకరణ 74 (1) తెలిపే అంశం : కేంద్ర మంత్రిమండలి సహాయంతో రాష్ట్రపతి విధులు నిర్వర్తిస్తాడు

ప్రకరణ 79 తెలిపే అంశం : రాష్ట్రపతి పార్లమెంటులో అంతర్భాగం

రాష్ట్రపతిచే నియమింపబడేవారు: ప్రధానమంత్రి మరియు మంత్రిమండలి, సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టు న్యాయమూర్తులు. రాష్ట్రగవర్నర్లు, కాగ్, ఎన్నికల కమిషనర్లు, అటార్నీ జనరల్, యు.పి.ఎస్.సి. ఛైర్మన్ మరియు సభ్యులు మొదలగువారు.

రాష్ట్రపతి ఆర్డినెన్సులను జారీ చేయడం గురించి తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణ 123

ఆర్డినెన్స్ పార్లమెంటుచే ఆమోదింపబడకుండా అమలులో ఉండే గరిష్ట కాలం : 7 1/2 నెలలు

అబ్సల్యూట్ వీటో అంటే : ఏదైనా బిల్లును రాష్ట్రపతి తిరస్కరిస్తే ఎట్టి పరిస్థితుల్లోను అది చట్టంగా మారదు

క్వాలిఫైడ్ వీటోఅంటే: భారత రాష్ట్రపతికి ఈ అధికారం లేదు.

భారత రాష్ట్రపతికి లేని వీటో అధికారం : క్వాలిఫైడ్ వీటో అధికారం

సస్పెన్సివ్ వీటో అంటే : రాష్ట్రపతి బిల్లుపై తన అభిప్రాయాలను తెలియజేస్తూ దానిని పునఃపరిశీలించాల్సిందిగా పార్లమెంట్ ఉభయ సభలకు బిల్లు పంపడం

పాకెట్ వీటో అంటే: రాష్ట్రపతి బిల్లును ఆమోదించకుండా, తిరస్కరించకుండా నిరవధికంగా నిలిపివేయడం

రాష్ట్రపతి న్యాయాధికారాలు : పార్డన్ – క్షమాభిక్ష

రెమిషన్ – శిక్షాకాలాన్ని తగ్గించడం

కమ్యుటేషన్ – శిక్షను మార్పు చేయడం (కాలం మరియు రకం)

రెప్రయివ్ – శిక్ష అమలును వాయిదా వేయడం

రెస్పయిట్ – శిక్షా రకాన్ని మార్చడం

ప్రకరణ 53(2) తెలిపే అంశం : రాష్ట్రపతి భారత ప్రభుత్వ సర్వసైన్యాధిపతి

రాష్ట్రపతి ఎన్ని విధాల అత్యవసర పరిస్థితులను విధించవచ్చు : 3 (ప్రకరణ–352, 356, 360)

మొట్టమొదటి ముస్లిం రాష్ట్రపతి : జాకీర్ హుస్సేన్

అతి తక్కువకాలం పనిచేసిన రాష్ట్రపతి : జాకీర్ హుస్సేన్

తాత్కాలిక రాష్ట్రపతిగా ఉన్న మొదటి సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి : హిదయతుల్లా

స్వతంత్ర అభ్యర్థిగా ఎన్నికైన మొదటి రాష్ట్రపతి : వి.వి.గిరి

ఎన్నిక వివాదంపై సుప్రీం కోర్టుకి హాజరైన రాష్ట్రపతి : వి.వి.గిరి

పదవిలో ఉండగా మరణించిన రెండో రాష్ట్రపతి : ఫక్రుద్దీన్ అలీ అహ్మద్

రెండు పర్యాయాలు ఎన్నికైన రాష్ట్రపతి : రాజేంద్రప్రసాద్

ఎక్కువ పర్యాయాలు సుప్రీంకోర్టు సలహా తీసుకున్న రాష్ట్రపతి : రాజేంద్రప్రసాద్

ఉప రాష్ట్రపతి

ఉపరాష్ట్రపతిని గురించి తెలిపే ప్రకరణలు: 63 నుండి 69 వరకు గల ప్రకరణలు

భారత రాష్ట్రపతులు

పేరు	పదవీకాలం	పేరు	పదవీకాలం
డాక్టర్ రాజేంద్రప్రసాద్	1950 జనవరి – 1962 మే	బి.డి. జట్టి (తాత్కాలిక రాష్ట్రపతి)	1977 ఫిబ్రవరి – 1977 జులై
డాక్టర్ ఎస్. రాధాకృష్ణన్	1962 మే – 1967 మే	నీలం సంజీవ రెడ్డి	1977 జులై – 1982 జులై
డా॥ జాకీర్ హుస్సేన్ (పదవిలో ఉండగా మరణించారు.)	1967 మే – 1969 మే	జ్ఞానీ జైల్‌సింగ్	1982 జులై – 1987 జులై
వి.వి. గిరి (తాత్కాలిక రాష్ట్రపతి)	1969 మే – 1969 జులై	ఎం. హిదయతుల్లా	1982 అక్టోబర్‌లో రాష్ట్రపతి పదవీబాధ్యతలు నిర్వహించారు.
జస్టిస్ మహ్మద్ హిదయతుల్లా (తాత్కాలిక రాష్ట్రపతి)	1969 జులై– 1969 ఆగస్టు	ఆర్. వెంకటరామన్	1987 జులై – 1992 జులై
వి.వి. గిరి	1969 ఆగస్టు – 1974 ఆగస్టు	డా॥ శంకర్ దయాళ్ శర్మ	1992 జులై – 1997 జులై
ఫక్రుద్దీన్ అలీ అహ్మద్ (పదవిలో ఉండగా మరణించారు.)	1974 ఆగస్టు –1977 ఫిబ్రవరి	డా॥ కె.ఆర్. నారాయణన్	1997 జులై – 2002 జులై
		డా॥ ఎ.పి.జె. అబ్దుల్‌కలాం	2002 జులై – 2007 జులై
		శ్రీమతి ప్రతిభా పాటిల్	2007 జులై నుంచి 2012 జులై
		ప్రణబ్ ముఖర్జీ	2012 జులై నుంచి

ఉపరాష్ట్రపతి అభ్యర్థికి ఉండవలసిన నియోజక గణ సభ్యుల మద్దతు : 20 మంది ప్రతిపాదించాలి, 20 మంది దాన్ని బలపరచాలి

ఉపరాష్ట్రపతి ఎన్నిక జరిగే పద్ధతి : నైష్పత్తిక ప్రాతినిధ్య పద్ధతి

ప్రకరణ 64 : ఉపరాష్ట్రపతి తన పదవి రీత్యా రాజ్యసభ అధ్యక్షుడు

ప్రకరణ 65 : ఉపరాష్ట్రపతి తాత్కాలిక రాష్ట్రపతిగా పదవి బాధ్యతలు నిర్వహించడం

ప్రకరణ 66 : ఉపరాష్ట్రపతి ఎన్నిక విధానం

ప్రకరణ 67 : ఉపరాష్ట్రపతి తొలగింపు

ప్రకరణ 68 : ఉపరాష్ట్రపతి కార్యాలయంలో ఖాళీ స్థానాలన్ని భర్తీ చేయడానికి ఎన్నికల నిర్వహణకు సమయం

ప్రకరణ 69 : ఉపరాష్ట్రపతి ప్రమాణ స్వీకారం

ఉపరాష్ట్రపతిని తొలగించే విధానం : మహాభియోగ తీర్మానం ద్వారా కాకుండా సాధారణ పద్ధతిలోనే తొలగిస్తారు.

ఉపరాష్ట్రపతి నెలసరి వేతనం : రూ. 1,25,000

రాజ్యసభలో ఉపరాష్ట్రపతి హోదా : ఎక్స్ అఫిషియో ఛైర్మన్

మొట్టమొదటి ఉపరాష్ట్రపతి : సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్

తాత్కాలిక రాష్ట్రపతిగా ఉన్న మొదటి ఉపరాష్ట్రపతి : వి.వి.గిరి

భారత ఉప రాష్ట్రపతులు

పేరు	పదవీకాలం	పేరు	పదవీకాలం
డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ (రెండు పర్యాయాలు)	1952–1962	ఆర్. వెంకట్రామన్	1984–1987
డాక్టర్ జాకిర్ హుస్సేన్	1962–1967	డాక్టర్ శంకర్ దయాళ్ శర్మ	1987–1992
వి.వి. గిరి	1967–1969	కె.ఆర్. నారాయణన్	1992–1997
గోపాల్ స్వరూప్ పాఠక్	1969–1974	కృష్ణకాంత్	1997–2002
బి.డి. జెట్టి	1974–1979	భైరాన్‌సింగ్ షెకావత్	2002–2007
మహమ్మద్ హిదయతుల్లా	1979–1984	మహమ్మద్ హమీద్ అన్సారీ	2007–2012
		మహమ్మద్ హమీద్ అన్సారీ	2012 నుంచి

ప్రధానమంత్రి - కేంద్ర మంత్రిమండలి

కేంద్ర మంత్రిమండలిని గూర్చి తెలిపే ప్రకరణలు : 74, 75, 77, 78

ప్రభుత్వానికి వాస్తవ కార్యనిర్వాహకుడు : ప్రధాన మంత్రి

ప్రకరణ 75(1) తెలిపే అంశం : ప్రధాన మంత్రి నియామకం

ప్రకరణ 75(2) తెలిపే అంశం : రాష్ట్రపతికి విశ్వాసం ఉన్నంత కాలం మంత్రులు పదవుల్లో కొనసాగుతారు.

ప్రకరణ 75(3) తెలిపే అంశం : మంత్రులు సమిష్టిగా లోక్‌సభకి భాధ్యత వహిస్తారు.

ప్రకరణ 75(4) తెలిపే అంశం : మూడో షెడ్యూల్డ్ లో ఉన్న విధంగా రాష్ట్రపతి మంత్రులతో ప్రమాణ స్వీకారం చేయిస్తారు.

ప్రకరణ 75 (5) తెలిపే అంశం: మత్రులుగా పనిచేసే వారు ఎంపిలై ఉండాలి లేదా 6 నెలల్లోగా ఎన్నికైనా కావాలి లేదా నియామకమైనా పొందాలి

ప్రకరణ 78 తెలిపే అంశం : ప్రధాని సమాచారాన్ని రాష్ట్రపతికి అందించడం

ప్రధాని ఛైర్మన్‌గా ఉండే మండలులు : నీతి ఆయోగ్ (ప్రణాళిక సంఘం), గవర్నింగ్ కౌన్సిల్ (జాతీయ అభివృద్ధి మండలి), అంతర్ రాష్ట్ర మండలి, జాతీయ జలవనరుల మండలి

ప్రధాని సమానుల్లో ప్రథముడు అని పేర్కొన్నది : లార్డ్ మార్లే

ప్రధాని సూర్యుడైతే సూర్యునిచుట్టూ తిరిగే గ్రహాలే మంత్రులు : ఐవర్ జన్నింగ్స్

91వ రాజ్యాంగ సవరణ తెలిపే అంశం : లోక్‌సభ మొత్తం సభ్యులలో 15%కి మించకుండా మంత్రి మండలి సంఖ్య ఉండాలి. (ప్రధానమంత్రిని కలుపుకొని)

క్యాబినెట్ అనే పదాన్ని ఏ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగంలో చేర్చారు : 44వ రాజ్యాంగ సవరణ 1978

ప్రకరణ 352 తెలిపే అంశం : క్యాబినెట్ మంత్రుల గురించి

కిచెన్ క్యాబినెట్ అంటే : ప్రధానమంత్రి సన్నిహితులు, బంధువులు

స్టేట్ మంత్రులు అంటే : ఇండిపెండెంట్ చార్జి కలిగిన మంత్రులు మరియు స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిలేని సహాయమంత్రులు.

సూపర్ క్యాబినెట్‌గా పేర్కొనే కమిటీ : రాజకీయ వ్యవహారాల క్యాబినెట్ కమిటి

డిప్యూటీ ప్రధానమంత్రికి రాజ్యాంగ హోదా : లేదు

ప్రధానమంత్రి

★ అత్యధిక కాలం పనిచేసిన ప్రధానమంత్రి : జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ

★ భారత విదేశాంగ విధాన రూపశిల్పి : జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ

★ మొట్టమొదటి తాత్కాలిక ప్రధాని : గుల్జారిలాల్ నందా

★ జై జవాన్, జై కిసాన్ అనే నినాదాన్నిచ్చిన ప్రధాని : లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి

★ 1965 పాకిస్తాన్‌తో యుద్ధసమయంలో ఉన్న ప్రధాని : లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి

★ తాష్కెంట్ ఒప్పందంపై సంతకం చేసిన ప్రధాని : లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి

★ భారతదేశపు తొలి మహిళా ప్రధాని : ఇందిరాగాంధీ

★ మధ్యంతర ఎన్నికలు మొదటిసారిగా నిర్వహించిన ప్రధాని : ఇందిరాగాంధీ

★ 1969లో మొట్టమొదటిసారిగా బ్యాంకుల్ని జాతీయం చేసింది : ఇందిరాగాంధీ

★ 20 సూత్రాల పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టిన ప్రధాని : ఇందిరాగాంధీ

★ అత్యధిక రాజ్యాంగ సవరణలు ఏ ప్రధాని కాలంలో జరిగాయి : ఇందిరాగాంధీ

★ ఏ ప్రధాని కాలంలో 1974లో మొదటిసారిగా అణుపరీక్షలు జరిగాయి : ఇందిరాగాంధీ

★ పదవిలో ఉండి పార్లమెంటు సభ్యులుగా ఓడిపోయిన ప్రధాని : ఇందిరాగాంధీ

★ రాజ్యసభ సభ్యులుగా ఉండి మొదటిసారిగా ప్రధాని పదవి చేపట్టింది : ఇందిరాగాంధీ

★ తొలి కాంగ్రేసేతర ప్రధాని : మొరార్జీ దేశాయ్

★ భారత పార్లమెంటులో అత్యధికసార్లు బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టింది : మొరార్జీ దేశాయ్

★ ఏకకాలంలో ఇద్దరు ఉపప్రధానులను కలిగివున్న ప్రధానమంత్రి : మొరార్జీ దేశాయ్

★ పార్లమెంటును ఎదుర్కోకుండానే రాజీనామా చేసిన ప్రధాని : చరణ్ సింగ్

★ అతి చిన్నవయసులో ప్రధాని పదవి చేపట్టిన వ్యక్తి : రాజీవ్ గాంధీ

★ ఓటుహక్కు వయసును 18 సం॥కి తగ్గించిన ప్రధాని : రాజీవ్ గాంధీ

★ పార్టీ ఫిరాయింపు నిరోధక చట్టాన్ని తెచ్చిన ప్రధాని : రాజీవ్ గాంధీ

★ అవిశ్వాస తీర్మానం ద్వారా పదవికోల్పోయిన మొదటి ప్రధాని : వాజ్‌పాయ్

★ యంగ్‌టర్క్‌గా పిలువబడిన ప్రధాని : చంద్రశేఖర్

★ దక్షిణ భారతదేశానికి చెందిన తొలి ప్రధాని : పి.వి. నరసింహారావు

★ ఆర్థిక సంస్కరణలను ప్రారంభించిన ప్రధాని : పి.వి. నరసింహారావు

★ విశ్వాస తీర్మానం ద్వారా పదవి కోల్పోయిన మొదటి ప్రధాని : వి.పి.సింగ్

భారత ప్రధానమంత్రులు

పేరు	కాలం	పేరు	కాలం
1. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ (పదవిలో ఉండగా మరణించారు)	1947 - 1964	9. రాజీవ్ గాంధీ	1984 - 1989
2. గుల్జారీలాల్ నందా (తాత్కాలిక)	1964 - 1964	10. విశ్వనాథ్ ప్రతాప్ సింగ్	1989 - 1990
3. లాల్‌బహదూర్ శాస్త్రి (పదవిలో ఉండగా మరణించారు)	1964 - 1966	11. చంద్రశేఖర్	1990 - 1991
		12. పి.వి. నరసింహారావు	1991 - 1996
		13. అటల్ బిహారీ వాజ్‌పేయి	1996 - 1996
4. గుల్జారీలీల్ నందా (తాత్కాలిక)	1966 - 1966	14. హెచ్.డి. దేవగౌడ	1996 - 1997
5. శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ	1966 - 1977	15. ఐ.కె. గుజ్రాల్	1997 - 1998
6. మొరార్జీ దేశాయ్	1977 - 1979	16. అటల్ బిహారి వాజ్‌పేయి	1998 - 2004
7. చరణ్ సింగ్	1979 - 1980	17. మన్మోహన్ సింగ్	2004 - 2014
8. శ్రీమతి ఇందిరా గాంధీ	1980 - 1984	18. నరేంద్ర దామోదర్ దాస్ మోడీ	2014 నుంచి

ఉపప్రధానులు

★ డిప్యూటీ ప్రధానమంత్రి పదవి : రాజ్యాంగేతర పదవి

★ మొట్టమొదటి ఉప ప్రధాని : సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్

★ ఇప్పటివరకు ఉపప్రధానులుగా చేసినవారి సంఖ్య : 7

	ఉప ప్రధాని	ప్రధానమంత్రి
1.	సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్	జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
2.	మురార్జీ దేశాయ్	ఇందిరాగాంధీ
3.	చరణ్ సింగ్ మరియు	మొరార్జీ దేశాయ్
4.	జగజ్జీవన్‌రామ్	మొరార్జీ దేశాయ్
5.	వై.బి. చవాన్	చరణ్‌సింగ్
6.	దేవీలాల్	వి.పి. సింగ్
7.	దేవీలాల్	చంద్రశేఖర్
8.	ఎల్.కె. అద్వాని	ఎ.బి. వాజ్‌పేయ్

పార్లమెంట్

★ పార్లమెంట్ గురించి తెలియచేసే ప్రకరణలు : 79 నుండి 122 వరకు గల ప్రకరణలు

★ ప్రకరణ 79 ప్రకారం పార్లమెంట్ అంటే? : రాష్ట్రపతి, లోక్‌సభ, రాజ్యసభ.

★ లోక్‌సభలో గరిష్ఠ సభ్యుల సంఖ్య : 552 = (550+2)

★ లోక్‌సభకు రాష్ట్రాల నుండి ఎన్నికయ్యే సభ్యుల సంఖ్య : 530

★ లోక్‌సభకు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలనుండి ఎన్నికయ్యే సభ్యుల సంఖ్య : 20

★ లోక్‌సభకు నామినేట్ చేయబడే ఆంగ్లో ఇండియన్ల సంఖ్య : 2

★ ప్రస్తుత లోక్‌సభ సభ్యుల సంఖ్య : 545

★ ప్రస్తుత లోక్‌సభ సభ్యుల సంఖ్యను ఎప్పటివరకు మార్చరాదు : 2026

★ భారతదేశంలో అమల్లోవున్న ఓటింగ్‌పద్ధతి : రహస్య ఓటింగ్ పద్ధతి

★ ఓటింగ్ వయోపరిమితిని 18 సం॥లకు తగ్గించిన రాజ్యాంగ సవరణ : 61వ రాజ్యాంగ సవరణ

★ ఏ ప్రకరణ ప్రకారం ఎస్.సి., ఎస్.టి.లకు లోక్‌సభలో స్థానాలు రిజర్వ్ చేయబడ్డాయి : ప్రకరణ 330 ప్రకారం.

★ లోక్‌సభలో అత్యధిక స్థానాలున్న రాష్ట్రం : ఉత్తర ప్రదేశ్

★ లోక్‌సభ సభ్యునిగా పోటీచేయడానికి ఉండవలసిన కనీస వయసు : 25 సం॥లు

★ లోక్‌సభకి పోటీచేసే అభ్యర్థి చెల్లించాల్సిన ధరావత్తు : రూ॥ 25,000

★ లోక్‌సభ సాధారణ కాలపరిమితి : 5 సం॥లు

★ ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా లోక్‌సభ పదవీకాలం 6 సం॥లకి పొడిగింపబడింది : 42వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా.

★ ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా లోక్‌సభ పదవీకాలం తిరిగి 5 సం॥లకి తగ్గించబడింది : 44వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా.

★ రాజ్యసభను గురించి తెలిపే ప్రకరణం : 80వ ప్రకరణ

★ రాజ్యసభకు రాష్ట్రపతిచే నామినేట్ చేయబడే సభ్యుల సంఖ్య : 12

★ ప్రస్తుతం ఉన్న రాజ్యసభ సభ్యుల సంఖ్య : 245

★ రాజ్యసభలో అత్యధిక స్థానాలున్న రాష్ట్రం? : ఉత్తర ప్రదేశ్

★ రాజ్యసభ సభ్యుడిగా ఎన్నిక కావడానికి కనీస వయస్సు?: 30 సం॥

★ రాజ్యసభ ఒక : శాశ్వత సభ

★ పార్లమెంట్ సభ్యుల నెలసరి వేతనం?: రూ. 50,000

★ సంవత్సరానికి పార్లమెంట్ ఎన్ని పర్యాయాలు సమావేశమవుతుంది?: మూడు సార్లు

★ పార్లమెంట్ సభ్యుల అనర్హతలు తెలిపే ప్రకరణ : 102వ ప్రకరణ

★ ఎన్నిరోజులు గైరుహాజరైతే పార్లమెంట్ సభ్యులు తమ సభ్యత్వం కోల్పోతారు?: 60 రోజులు వరుసగా

లోక్‌సభ కాలపరిమితి

వరుస సంఖ్య	పనిచేసిన కాలం		వరుస సంఖ్య	పనిచేసిన కాలం	
మొదటి సభ	1952–57	పూర్తికాలం	తొమ్మిదవది	1989–91	ఐదేళ్ళకాలం పూర్తికాలేదు
రెండోది	1957–62	పూర్తికాలం	పదోది	1991–96	పూర్తికాలం
మూడోది	1962–67	పూర్తికాలం	పదకొండవది	1996–97	ఐదేళ్ళకాలం పూర్తికాలేదు
నాలుగవది	1967–1970	ఐదేళ్ళ కాలం పూర్తికాలేదు	పన్నెండవది	1998–99	ఐదేళ్ళకాలం పూర్తికాలేదు
ఐదోది	1971–1977	ఎమర్జెన్సీ అధికారాల కింద గడువు మరో సంవత్సరం పొడిగింపు	పదమూడవది	1999–2004	గడువుకు 6 నెలల ముందే ఎన్నికలు జరిగాయి.
ఆరవది	1977–79	ఐదేళ్ళకాలం పూర్తికాలేదు	పద్నాలుగవది	2004–2009	పూర్తికాలం
ఏడవది	1980–84	పూర్తికాలం	పదిహేనవది	2009–2014	పూర్తికాలం
ఎనిమిదవది	1985–89	పూర్తికాలం	పదహారవది	2014	కొనసాగుతోంది.

లోక్‌సభ,రాజ్యసభలకు రాష్ట్రాలకు కేటాయించిన స్థానాలు:

రాష్ట్రం పేరు	స్థానాల కేటాయింపు	
	లోక్‌సభ	రాజ్యసభ
రాష్ట్రాలు:		
ఆంధ్రప్రదేశ్	25	11
అరుణాచల్ ప్రదేశ్	2	1
అస్సాం	14	7
బీహార్	40	16
ఛత్తీస్‌ఘడ్	11	5
గోవా	2	1
గుజరాత్	26	11
హర్యానా	10	5
హిమాచల్ ప్రదేశ్	4	3
జమ్ము, కాశ్మీర్	6	4
జార్ఖండ్	14	6
కర్ణాటక	28	12
కేరళ	20	9
మధ్యప్రదేశ్	29	11
మహారాష్ట్ర	48	19
మణిపూర్	2	1
మేఘాలయ	2	1
మిజోరాం	1	1
నాగలాండ్	1	1
ఒరిస్సా	21	10
పంజాబ్	13	7
రాజస్థాన్	25	10
సిక్కిం	1	1
తమిళనాడు	39	18
తెలంగాణా	17	7
త్రిపుర	2	1
ఉత్తరాంచల్	5	3
ఉత్తర ప్రదేశ్	80	31
వెస్ట్ బెంగాల్	42	16
కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలు		
అండమాన్, నికోబార్	1	–
చండీఘర్	1	–
దాద్రా, నాగర్ హవేలి	1	–
డామన్, డయ్యూ	1	–
ఢిల్లీ	7	3
లక్షద్వీప్	1	–
పాండిచ్చేరి	1	1

స్పీకర్

★ భారతదేశంలో సభాపతి అధ్యక్షులు, ఉపాధ్యక్షులు పదవిని ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు?: 1919లో

★ భారతదేశపు మొట్టమొదటి స్పీకర్?: జి.వి. మౌలంకర్ (1946-56)

★ స్పీకర్‌ను ఏ కారణాలతో పదవి నుండి తొలగించ వచ్చు?: అధికార దుర్వినియోగం, రాజ్యాంగ ఉల్లంఘన

★ ప్రస్తుతం స్పీకర్ నెలసరి వేతనం?: రూ. 1,25,000

★ ఒక బిల్లు ద్రవ్యబిల్లా, కాదా అని నిర్ణయించేది?: స్పీకర్

★ సభావ్యవహారాల కమిటీకి అధ్యక్షత వహించేది?: స్పీకర్

★ ప్రస్తుతం డిప్యూటీ స్పీకర్ నెలసరి వేతనము?: రూ. 90,000

★ స్వాతంత్ర్యానంతరం మొదటి డిప్యూటీ స్పీకర్?: అనంతశయనం అయ్యంగార్

★ రాజ్యసభ ఛైర్మన్ రాజ్యసభలో: సభ్యుడు కాదు

★ స్పీకర్, డిప్యూటీ స్పీకర్ పదవులకు ఏక కాలంలో ఖాళీ ఏర్పడితే:? ప్యానల్ స్పీకర్లు సభకు అధ్యక్షత వహిస్తారు.

★ రాజ్యసభ మొట్టమొదటి డిప్యూటీ ఛైర్మన్?: క్రిష్ణమూర్తిరావు

★ సాధారణ బిల్లులను గురించి తెలిపే ప్రకరణ?: ప్రకరణ 107

★ ఆర్థిక బిల్లులు గురించి తెలిపే ప్రకరణ?: ప్రకరణ 117

★ ద్రవ్య బిల్లులు గురించి తెలిపే ప్రకరణ : ప్రకరణ 110

★ సాధారణ బిల్లులను...: ఉభయసభలలో ఏ సభలోనైనా ప్రవేశపెట్టవచ్చు

★ ద్రవ్య బిల్లులను...: రాష్ట్రపతి పూర్వానుమతితో లోక్‌సభలో ప్రవేశపెట్టాలి

★ ఆర్థిక బిల్లులను...: రాష్ట్రపతి పూర్వానుమతితో లోక్‌సభలోనే ప్రవేశపెట్టాలి

★ ఒక బిల్లు ద్రవ్యబిల్లా, ఆర్థిక బిల్లా అని నిర్ణయించే అధికారం ఎవరికి ఉంటుంది?: స్పీకర్‌కు

★ ప్రైవేటు మెంబర్ బిల్లు అంటే?: మంత్రిచే కాకుండా ఇతర ఏ సభ్యుడితోనైనా ప్రతిపాదించబడే బిల్లు

★ ప్రభుత్వ బిల్లు అంటే?: మంత్రిచే ప్రతిపాదించబడే బిల్లు

★ సాధారణ బిల్లును రాజ్యసభ గరిష్టంగా వాయిదా వేసే కాలం?: 6 నెలలు

★ ద్రవ్యబిల్లును రాజ్యసభ గరిష్టంగా వాయిదా వేసే కాలం?: 14 రోజులు

★ ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశానికి వీలులేనిది: ద్రవ్యబిల్లు విషయంలో

★ ఉభయ సభల సంయుక్త సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించేది?: స్పీకర్

★ ద్రవ్యబిల్లులను రాష్ట్రపతి....: తిరస్కరించడం, పునఃపరిశీలనకు పంపడం చేయరాదు

★ ఇప్పటివరకు ఎన్ని ఉభయసభల సంయుక్త సమావేశాలు జరిగాయి?: మూడు

★ సంయుక్త సమావేశాలు జరిగిన అంశాలు?: వరకట్నం నిషేధ బిల్లు, (1961) బ్యాంకింగ్ సర్వీస్ రెగ్యులేషన్ బిల్లు (1978), ప్రివెన్షన్ ఆఫ్ టెర్రరిజం బిల్లు (2002)

★ పార్లమెంటు సభ్యుల ప్రత్యేక హక్కులను తెలిపే ప్రకరణ?: ప్రకరణ 105

లోక్‌సభ స్పీకర్లు

లోక్‌సభ సంఖ్య	పేరు	కాలం	లోక్‌సభ సంఖ్య	పేరు	కాలం
1.	గణేష్ వాసుదేవ్ మౌలాంకర్ (తొలి స్పీకర్)	1947–1956	9.	రబీరే	1989–1991
2.	ఎం. అనంతశయనం అయ్యంగార్	1956–1962	10.	శివరాజ్ పాటిల్	1991–1996
3.	హుకుమ్ సింగ్	1962–1967	11.	పి.ఎ. సంగ్మా	1996–1998
4.	డా॥ నీలం సంజీవ రెడ్డి (తొలి ఆంధ్రుడు)	1967–1969	12.	జి.ఎం.సి. బాలయోగి (తొలి దళిత స్పీకర్)	1998–2002
5.	డా॥ గురుదయాళ్ సింగ్ థిల్లాన్	1969–1975	13.	మురళిమనోహర్ జోషి	2002–2004
6.	బలిరామ్ భగత్	1976–1977	14.	సోమనాథ్ చటర్జీ	2004–2009
7.	కె. ఎస్. హెగ్డే	1977–1980	15.	శ్రీమతి మీరాకుమార్ (తొలి మహిళా స్పీకర్)	2009–2014
8.	డా॥ బలరాం జక్కర్ (రెండు లోక్‌సభలకు స్పీకర్‌గా పనిచేశారు)	1980–1989	16.	సుమిత్రా మహాజన్	2014 నుండి

పార్లమెంటరీ కమిటీలు

★ పార్లమెంటరీ కమిటీలు ఎన్నిరకాలు?: రెండు రకాలు 1. స్థాయీ కమిటీలు 2. తాత్కాలిక కమిటీలు

★ నిరంతరాయంగా పనిచేసే కమిటీలు?: స్థాయీ కమిటీలు

★ నివేదిక సమర్పణతో రద్దు కాబడే కమిటీలు?: తాత్కాలిక కమిటీలు

★ స్థాయీ కమిటీలు ఎన్ని రకాలు?: రెండురకాలు 1. సాధారణ కమిటీలు 2. ఆర్థిక కమిటీలు

★ పార్లమెంటరీ కమిటీలలో అతి ప్రాచీన కమిటీ?: ప్రభుత్వ ఖాతాల కమిటీ

★ ప్రభుత్వ ఖాతాల కమిటీలో ఉండే సభ్యుల సంఖ్య?: 22 (15+7)

- ★ ప్రభుత్వ ఖాతాల కమిటీకి స్నేహితుడు, మార్గదర్శి ఎవరు?: కాగ్ నివేదిక
- ★ అంచనాల కమిటీలో సభ్యుల సంఖ్య?: 30 మంది (కేవలం లోక్‌సభ సభ్యులు & గరిష్ట సభ్యులు ఉండే కమిటీ)
- ★ ప్రభుత్వరంగ సంస్థల కమిటీ సభ్యుల సంఖ్య?: 22 మంది(15+7)
- ★ లోక్‌సభకే ఉద్దేశించిన ప్రత్యేక కమిటీ?: ప్రైవేటు మెంబరు బిల్లుల కమిటీ
- ★ ప్రైవేట్ మెంబరు బిల్లుల కమిటీకి అధ్యక్షత వహించేది?: డిప్యూటీ స్పీకర్
- ★ లోక్‌సభకే ఉద్దేశించిన మరొక ప్రత్యేక కమిటీ?: సభ్యుల గైర్హాజరు కమిటీ
- ★ మొత్తం డిపార్ట్‌మెంట్ స్టాండింగ్ కమిటీలు ఎన్ని?: 24

బడ్జెట్ ఆమోద ప్రక్రియ

- ★ భారతదేశంలో ఉన్న బడ్జెట్ రకాలు?: 2 రకాలు 1. సాధారణ బడ్జెట్ 2. రైల్వే బడ్జెట్
- ★ 1921లో ఏ కమిటీ సూచన మేరకు సాధారణ బడ్జెట్ నుండి రైల్వే బడ్జెట్‌ను వేరు చేశారు?: ఆక్‌వర్త్ కమిటీ
- ★ రైల్వే బడ్జెట్, సాధారణ బడ్జెట్‌లలో దేనిని ముందుగా పార్లమెంటులో ప్రవేశ పెడతారు?: రైల్వే బడ్జెట్‌ను
- ★ కోత తీర్మానం అంటే?: బడ్జెట్‌లోని పద్దుల నుండి నిర్ణీత మొత్తాన్ని తగ్గించుటకు చేసే ప్రతిపాదన
- ★ కోత తీర్మానాలు ఎన్ని రకాలు?: 3 రకాలు
- ★ పద్దుల నుండి నిర్ణీత మొత్తాన్ని తగ్గించడానికి ఉద్దేశించే తీర్మానం?: ఆర్థిక కోత తీర్మానం
- ★ పద్దుల నుండి 100 రూపాయలు తగ్గించమని చేసే తీర్మానం?: నామమాత్రపు కోత తీర్మానం
- ★ పద్దుల నుండి కోరిన మొత్తాన్ని ఒక రూపాయికి తగ్గించమని కోరే తీర్మానం?: విధాన కోత తీర్మానం
- ★ గిలెటిన్ అంటే?: చర్చ జరపకుండా అనేక పద్దులను ఒకేసారి ఆమోదించడం
- ★ ఆర్థిక బిల్లును పార్లమెంట్ ఎన్ని రోజులలోపల ఆమోదించాలి?: 75 రోజుల లోపల
- ★ ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ ఎన్ని నెలలకు ఉద్దేశించబడుతుంది?: రెండె నెలలకు
- ★ బడ్జెట్ మొత్తం వ్యయంలో ఓట్ ఆన్ అకౌంట్ బడ్జెట్ వ్యయం ఎంత? 1/6వ వంతు
- ★ ఓట్ ఆన్ క్రెడిట్ అంటే?: ఊహించని పరిణామాలకు అవసరమయ్యే ఖర్చు
- ★ అసాధారణ గ్రాంటు అంటే?: ప్రత్యేక ప్రయోజనం కొరకు చేయబడే ఖర్చు
- ★ నామమాత్రపు గ్రాంటు అంటే?: నామమాత్రంగా ఒక్క రూపాయి మొత్తానికి చేయబడు డిమాండ్
- ★ భారత రాజ్యాంగంలో ఎన్నిరకాల నిధులు ప్రస్తావించబడ్డాయి?: మూడు రకాల నిధులు
- ★ భారత సంఘటిత నిధిని గురించి తెలిపే ప్రకరణ?: ప్రకరణ 266(1)
- ★ సంఘటిత నిధి అంటే? : కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆర్.బి.ఐ.లో తెరిచిన ఖాతా
- ★ భారత అగంతుక నిధిని గురించి తెలిపే ప్రకరణ?: ప్రకరణ 267(1)
- ★ భారత అగంతుక నిధి ఎవరి ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించబడుతుంది?: రాష్ట్రపతి ఆధ్వర్యంలో
- ★ ప్రకృతి విపత్తులు సంభవించినప్పుడు ఉపయోగించే నిధి?: అగంతుక నిధి
- ★ పార్లమెంటు సమావేశాలు జరగడానికి అవసరమైన కోరం ఎంత?: 1/10వంతు
- ★ లోక్‌సభలో కోరం ఎంత?: 55 మంది సభ్యులు
- ★ రాజ్యసభలో కోరం ఎంత?: 25 మంది సభ్యులు

పార్లమెంటరీ పదజాలం

- ★ లోక్‌సభను రద్దు చేయడాన్ని ఏమంటారు?: డిజల్యూషన్
- ★ తాత్కాలికంగా సభా కార్యక్రమాల్ని నిలిపివేయడాన్ని ఏమంటారు?: వాయిదా (అడ్జోర్న్)
- ★ సమావేశాలను నిరవధికంగా వాయిదా వేయడాన్ని ఏమంటారు?: నిరవధిక వాయిదా (సైనిడై)
- ★ సభా సమావేశాలు ముగియడాన్ని ఏమంటారు?: దీర్ఘకాలిక వాయిదా
- ★ సభలో మౌఖికంగా సమాధానాలు ఇచ్చే ప్రశ్నలను ఏమంటారు?: నక్షత్రం గుర్తు లేని ప్రశ్నలు
- ★ అత్యవసర ప్రజాప్రాముఖ్యంగల విషయాలపై అడిగే ప్రశ్నలు?: స్వల్ప వ్యవధి ప్రశ్నలు
- ★ పార్లమెంటులో జీరో అవర్‌ని ఎప్పటినుండి ప్రవేశ పెట్టారు?: 1962 నుండి
- ★ జీరో అవర్ ఎప్పుడు ప్రారంభమవుతుంది?: ప్రశ్నోత్తరాల సమయం తర్వాత
- ★ సావధాన తీర్మాణం అంటే?: అత్యంత ముఖ్యమైన విషయంపై ప్రభుత్వం నుండి సమాధానాన్ని రాబట్టడానికి ఉపయోగించేది
- ★ సభలో వాయిదా తీర్మానాన్ని ప్రవేశపెట్టాలంటే?! 50 మంది సభ్యుల మద్దతు అవసరం
- ★ వాయిదా తీర్మానం ప్రత్యేకత?: దీన్ని లోక్‌సభలోనే ప్రవేశపెట్టాలి
- ★ సభలో అవిశ్వాస తీర్మానం ప్రవేశపెట్టాలంటే?: 50 మంది సభ్యుల మద్దతు అవసరం
- ★ అత్యధికంగా అవిశ్వాస తీర్మానాలు ఎదుర్కొన్న ప్రధాని?: ఇందిరాగాంధి (13), పి.వి. నరసింహారావు (8)
- ★ అవిశ్వాస తీర్మానాన్ని మొదటిగా ఎదుర్కొన్న ప్రధాని?: నెహ్రూ
- ★ పాయింట్ ఆఫ్ ఆర్డర్ అంటే?: దీనిని అనుమతిస్తే సభా కార్యక్రమాల్ని ప్రక్కనపెట్టి ఈ అంశాన్ని చర్చించాలి
- ★ ఎగ్జిట్‌పోల్ అంటే?: ఎన్నికల్లో ఓటింగ్ జరిగే సమయంలో ఓటు వేసిన వారి అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకునే ఫలితాలను అంచనాగట్టే పద్ధతి
- ★ హంగ్ పార్లమెంట్ అంటే?: ఏ రాజకీయ పార్టీకి సంపూర్ణ మెజారిటీ రాని పరిస్థితి
- ★ కేంద్రంలో ఏర్పడిన మొట్టమొదటి సంకీర్ణ ప్రభుత్వం?: మొరార్జీ దేశాయ్ నాయకత్వంలో ఏర్పడింది
- ★ కేంద్రంలో ఇప్పటి వరకు మొత్తం ఎన్ని సంకీర్ణ ప్రభుత్వాలు ఏర్పడ్డాయి?: మొత్తం 10

భారత న్యాయ వ్యవస్థ

- ★ సుప్రీంకోర్టు నిర్మాణం అధికార విధులను తెలిపే ప్రకరణలు?: 124 నుండి 147 వరకు గల ప్రకరణలు
- ★ భారత న్యాయవ్యవస్థ...?: ఏకీకృత న్యాయ వ్యవస్థ
- ★ భారతదేశంలో మొట్టమొదటిసారిగా సుప్రీంకోర్టును ఏర్పాటు చేసింది?: రెగ్యులేటింగ్ చట్టం ప్రకారం 1774లో
- ★ స్వతంత్ర భారతదేశంలో సుప్రీంకోర్టు అమలులోకి వచ్చిన తేదీ?: 1950 జనవరి 28
- ★ ప్రస్తుతం సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తుల సంఖ్య?: 1+30=31 మంది
- ★ ప్రారంభంలో సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తుల సంఖ్య?: 1+7=8మంది
- ★ సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తులను నియమించేది?: రాష్ట్రపతి
- ★ సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిగా నియమింపబడే వ్యక్తికి ఎన్ని సంవత్సరాలు హైకోర్టు న్యాయమూర్తిగా అనుభవం ఉండాలి?: 5 సం॥లు
- ★ సుప్రీంకోర్టు జడ్జీల పదవీ విరమణ కాలం ఎంత?: 65సం॥లు
- ★ సుప్రీంకోర్టు జడ్జీలను ఎలా తొలగిస్తారు?: అభిశంసనా తీర్మానం ద్వారా
- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీలను తొలగించే విధానాన్ని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ? – ప్రకరణ 124(4)

- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీలను ఏ కారణం చేత తొలగిస్తారు? – అసమర్థత, దుష్ప్రవర్తన
- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీలను తొలగించే తీర్మానానికి ఎంత మంది సభ్యుల మద్దతు అవసరం? – లోక్‌సభలో అయితే 100 మంది, రాజ్యసభలో అయితే 50 మంది
- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీల జీతభత్యాలను ఏ నిధినుండి చెల్లిస్తారు? – కేంద్ర సంఘటిత నిధినుండి
- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీల జీత భత్యాలను ఎటువంటి పరిస్థితులలో తగ్గించ వచ్చు? – ఆర్థిక అత్యవసర పరిస్థితి కాలంలో
- ★ సుప్రీం కోర్టు జడ్జీలను తొలగించే అభిశంశనా తీర్మానం ఆమోదం పొందాలంటే? – ఉభయ సభలు వేరువేరుగా ప్రత్యేక మెజారిటీతో ఆమోదించాలి
- ★ ప్రత్యేక మెజారిటీ అంటే? – మొత్తం సంఖ్యలో హాజరై ఓటు వేసిన వారిలో 2/3 వ వంతు మంది మద్దతు తెల్పటం
- ★ తాత్కాలిక ప్రధాన న్యాయమూర్తి నియామకాన్ని గూర్చి తెలిపే ప్రకరణ? – ప్రకరణ 126
- ★ సమాఖ్యకి సంబంధించిన వివాదాలను పరిష్కరించే న్యాయస్థానం? – సుప్రీంకోర్టు
- ★ దేశంలో అత్యున్నత అప్పీళ్ళ కోర్టు ఏది? – సుప్రీం కోర్టు
- ★ సుప్రీం కోర్టు రాష్ట్రపతికి సలహాను ఇవ్వవచ్చని తెలిపే ప్రకరణ – ప్రకరణ 143
- ★ సుప్రీం కోర్టు సలహాను రాష్ట్రపతి.... – పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు లేక తీసుకోక పోవచ్చు
- ★ ఏ ప్రకరణం ప్రతి రాష్ట్రంలో ఒక హైకోర్టు ఉండాలి అని చెప్తుంది? – ప్రకరణ 214
- ★ రాష్ట్రస్థాయిలో అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఏది? – హైకోర్టు
- ★ రెండు లేక అంతకంటే ఎక్కువ రాష్ట్రాలకు చట్టంద్వారా ఒకే హైకోర్టు ఏర్పాటు చెయ్యవచ్చని తెలిపే ప్రకరణ? – 231వ ప్రకరణ
- ★ ప్రస్తుతం దేశంలో ఉన్న హైకోర్టుల సంఖ్య? – 24
- ★ సుప్రీంకోర్టు, హైకోర్టు న్యాయమూర్తులకు ఉండవలసిన కనీస వయస్సు? – రాజ్యాంగంలో పేర్కొనలేదు
- ★ హైకోర్టు న్యాయమూర్తులచే పదవీ ప్రమాణ స్వీకారం చేయించేది? – ఆ రాష్ట్ర గవర్నర్
- ★ ఏ ప్రకరణం ప్రకారం హైకోర్టు జడ్జీలు తొలగించబడతారు? – ప్రకరణ 218
- ★ ఏ ప్రకరణం ప్రకారం హైకోర్టులు రిట్లు జారీ చేస్తాయి? – ప్రకరణ 226 ప్రకారం
- ★ రిట్ల జారీ విషయంలో హైకోర్టు, సుప్రీంకోర్టులలో దేని పరిధి ఎక్కువ? – హైకోర్టుల పరిధి ఎక్కువ
- ★ సబార్డినేట్ కోర్టులు ఏవి? – హైకోర్టు తరువాత వచ్చే దిగువ కోర్టులు
- ★ హైకోర్టు అధికార పరిధిని పెంచడానికి లేదా తగ్గించడానికి ఎవరికి అధికారం కలదు? – పార్లమెంటుకు
- ★ ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టులో ప్రారంభంలో న్యాయమూర్తుల సంఖ్య? – 11+1 = 12
- ★ అదనపు న్యాయమూర్తుల గరిష్ట పదవీ కాలం ఎంత? – 2 సం॥లు
- ★ భారతదేశంలో తొలి మహిళా హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి? – లీలాసేత్
- ★ భారతదేశంలో తొలి మహిళా హైకోర్టు న్యాయమూర్తి ఎవరు? – అన్నా చాంది
- ★ జాతీయ న్యాయ అకాడమీ ఎక్కడ ఉంది? – భోపాల్‌లో
- ★ సుప్రీంకోర్టుచే కొట్టివేయబడిన 99వ రాజ్యాంగ సవరణ ఉద్దేశ్యం – నేషనల్ జ్యూడిషియల్ కమిషన్ ఏర్పాటు
- ★ ఇంతవరకు రాష్ట్రపతి ఎన్నిసార్లు సుప్రీంకోర్టు సలహాను కోరాడు? – 15 సార్లు
- ★ సుప్రీంకోర్టు ఏ ప్రకరణం ప్రకారం రిట్లు జారీ చేస్తుంది? – 32వ ప్రకరణం ప్రకారం
- ★ రిట్లు జారీ చేసే అధికారం సుప్రీంకోర్టు ఏ అధికార పరిధిలోకి వస్తుంది? – ప్రాథమిక అధికార పరిధిలోకి
- ★ న్యాయ సమీక్షాధికారం అంటే? – చట్టసభలు చేసే చట్టాలు రాజ్యాంగ విరుద్ధమైతే సుప్రీంకోర్టు వాటిని కొట్టివేయడం
- ★ రాజ్యాంగాన్ని వ్యాఖ్యానించే విషయంలో అంతిమ నిర్ణయాధికారం ఎవరిది? – సుప్రీంకోర్టుది
- ★ రాష్ట్రపతి, ఉపరాష్ట్రపతి ఎన్నికల వివాదాన్ని పరిష్కరించేంది? – సుప్రీంకోర్టు

★ సుప్రీంకోర్టు న్యాయ సమీక్షాధికారం అనే భావన ఏ దేశ రాజ్యాంగం నుండి గ్రహింపబడింది? – అమెరికా దేశం

★ అమెరికా రాజ్యాంగం నుండి పునఃసమీక్షాధికారం అంటే? – సుప్రీంకోర్టు తన తీర్పును తానే మార్చుకోవడం

★ న్యాయశాఖ క్రియాశీలత అనేది....? – రాజ్యాంగాన్ని అమలు పర్చడంలో న్యాయశాఖ క్రియశీలత

★ ఏ ప్రకరణం ప్రకారం పార్లమెంట్ సుప్రీంకోర్టు అధికార పరిధిని విస్తృతం చేస్తుంది? – ప్రకరణ 138 ప్రకారం

★ మొట్టమొదటి సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి? – హెచ్.జె. కానియా

★ సుప్రీంకోర్టు మొదటి మహిళా న్యాయమూర్తి? – ఫాతిమా బీబీ

★ దళిత వర్గాలనుండి మొట్టమొదటి సారిగా సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా పనిచేసింది? – కె.జి. బాలకృష్ణన్

★ సుప్రీంకోర్టులో సుదీర్ఘకాలం ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా పనిచేసింది? – వై.వి. చంద్రచూడ్

★ సుప్రీంకోర్టులో అతి తక్కువ కాలం పనిచేసిన ప్రధాన న్యాయమూర్తి? – కె. నాగేందర్ సింగ్

★ గోలక్‌నాథ్ కేసు సమయంలో సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తి? – కోకా సుబ్బారావు

★ కేశవానంద భారతి కేసు సమయంలో సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి? – ఎస్. ఎం. సిక్రీ

న్యాయమూర్తుల జీత భత్యాలు

సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి	రూ. 1,00,000
సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తి	రూ. 90,000
హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి	రూ. 90,000
హైకోర్టు న్యాయమూర్తి	రూ. 80,000

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం

రాష్ట్ర గవర్నర్

★ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను గూర్చి రాజ్యాంగంలోని ఎన్నవ భాగం పేర్కొంటుంది? – 6వ భాగం

★ 6వ భాగం వర్తించని రాష్ట్రం ఏది? – జమ్మూ కాశ్మీర్

★ తనకంటూ ప్రత్యేక రాజ్యాంగం గల రాష్ట్రం – జమ్మూ కాశ్మీర్

★ రెండు లేక అంతకన్నా ఎక్కువ రాష్ట్రాలకు ఒకే గవర్నర్ ఉండవచ్చని చెప్పే రాజ్యాంగ సవరణ ఏది? – 7వ రాజ్యాంగ సవరణ

★ ఏ ప్రకరణం ప్రకారం రాష్ట్రపతి గవర్నర్‌ని నియమిస్తాడు? 155వ ప్రకరణం ప్రకారం

★ గవర్నర్ కావడానికి గల కనీస వయస్సు? – 35 సం॥లు

★ రాష్ట్ర ప్రథమ పౌరుడు ఎవరు? – ఆ రాష్ట్ర గవర్నర్

★ గవర్నర్ వ్యవస్థ ఎక్కడి నుండి గ్రహించబడినది? 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం నుండి

★ గవర్నర్ నియామకాన్ని ఏ రాజ్యాంగం నుండి గ్రహించారు? – కెనడా రాజ్యాంగం నుండి

★ గవర్నర్ పదవీ కాలం ఎంత? – 5 సం॥లు

★ ఒక వ్యక్తి తన స్వంత రాష్ట్రానికి గవర్నర్‌గా ఉండవచ్చా? – ఉండరాదు అనేది సాంప్రదాయం

★ గవర్నర్ నెలసరి వేతనం ఎంత? – రూ. 1,10,000

★ గవర్నర్ జీత భత్యాలను ఏ నిధి నుండి చెల్లిస్తారు? – రాష్ట్ర సంఘటిత నిధినుండి

★ ఒక్కవ్యక్తి రెండు రాష్ట్రాలకు గవర్నర్‌గా ఉంటే? – జీత భత్యాలను రెండు రాష్ట్రాలు సమాన నిష్పత్తిలో చెల్లిస్తాయి

★ గవర్నర్ అధికారిక నివాసాన్ని ఏమంటారు? –రాజ్ భవన్

★ గవర్నర్‌చే పదవీ ప్రమాణ స్వీకారం చేయించేది? – ఆ రాష్ట్ర హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి

★ గవర్నర్ నిజమైన కార్యనిర్వాహకుడిగా ఎప్పుడు మారతాడు? – ప్రకరణ 356 ప్రకారం ఆ రాష్ట్రంలో రాష్ట్రపతిపాలన విధించినప్పుడు

★ రాష్ట్ర గవర్నర్ రాష్ట్ర శాసనసభలో...? – సభ్యుడు కాదు

★ ఉరిశిక్షను రద్దు చేసే అధికారం రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు ఉందా? – లేదు

★ సైనిక కోర్టులు ఇచ్చిన తీర్పులలో గవర్నర్ జోక్యం చేసుకోవచ్చా? – చేసుకోకూడదు

★ ఆర్డినెన్స్ యొక్క గరిష్ట అమలు కాలం ఎంత? –6 నెలల 6 వారాలు లేదా 222 రోజులు

★ జిల్లా న్యాయమూర్తులను నియామకం చేసేది ఎవరు? – హైకోర్టు సలహా మేరకు గవర్నర్ నియామకం చేస్తాడు

★ రాష్ట్ర శాంతిభద్రతలకి సంబంధించిన నివేదికను గవర్నర్ ఎన్ని రోజులకు ఒకసారి రాష్ట్రపతికి పంపుతాడు? – ప్రతి 15 రోజులకు ఒకసారి

★ గవర్నర్ యొక్క ప్రత్యేక బాధ్యతలను గూర్చి తెలిపే ప్రకరణం? – 371వ ప్రకరణ (రాష్ట్రంలోని వెనుకబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధికి చర్యలు)

★ ఆంధ్రరాష్ట్ర మరియు ఆంధ్రప్రదేశ్ తొలిగవర్నర్? – సి.ఎం. త్రివేది

★ ఆంధ్రప్రదేశ్ తొలి మహిళా గవర్నర్? – శారదా ముఖర్జీ

★ తెలంగాణ తొలి గవర్నర్? – ఎల్. నరసింహన్

ముఖ్యమంత్రి - మంత్రిమండలి

★ రాష్ట్రంలో వాస్తవంగా కార్యనిర్వాహక అధికారాలు చెలాయించేది? – రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి

★ మంత్రులు వ్యక్తిగతంగా ఎవరికి బాధ్యత వహిస్తారు? – గవర్నర్‌కు

★ మంత్రులు సమిష్టిగా ఎవరికి బాధ్యత వహిస్తారు? – రాష్ట్ర విధాన సభకు

★ మంత్రి మండలి సంఖ్య రాష్ట్ర విధాన సభలోని మొత్తం సభ్యులలో 15%కి మించరాదని చెప్పే రాజ్యాంగ సవరణ? – 91వ రాజ్యాంగ సవరణ

★ మంత్రిమండలి కనిష్ట సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 12 మంది

★ రాజ్యాంగం ప్రకారం మంత్రులందరూ...? – సమానులే

★ పాలనా సౌలభ్యం కోసం మంత్రులను ఎన్ని రకాలుగా వర్గీకరించారు?

– 3 రకాలు 1) క్యాబినెట్ మంత్రులు, 2) సహాయ మంత్రులు 3) ఉప మంత్రులు

★ మంత్రిగా నియమించబడిన వ్యక్తి శాసనసభ్యుడు కాకపోతే ఎన్ని నెలల్లో అతడు శాసనసభకి ఎన్నిక కావాలి? – 6 నెలలలో

★ ఆంధ్రరాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రులుగా పనిచేసినవారు? – 1) టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు 2) బెజవాడ గోపాల రెడ్డి

★ ఆంధ్రరాష్ట్ర తొలి ఉపముఖ్యమంత్రి? – నీలం సంజీవరెడ్డి

★ హైదరాబాద్ రాష్ట్ర మొదటి, చివరి ముఖ్యమంత్రి? – బూర్గుల రామకృష్ణారావు

★ మొదటి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి? – నీలం సంజీవరెడ్డి

★ ఆంధ్రప్రదేశ్ తొలి దళిత ముఖ్యమంత్రి? దామోదరం సంజీవయ్య

★ విధానపరిషత్‌లో సభ్యుడిగా ఉండి ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రిగా పదవి చేపట్టిన వారు? – భవనం వెంకట్రాం, కె. రోశయ్య

★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అతి తక్కువ కాలం ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసినవారు? – నాదెళ్ళ భాస్కరరావు

★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో అతి ఎక్కువకాలం ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసినవారు? – నారా చంద్రబాబునాయుడు

★ తెలంగాణ తొలి ముఖ్యమంత్రి – కె. చంద్రశేఖర్‌రావు

★ తెలంగాణ తొలి ఉపముఖ్యమంత్రులు – మహమ్మద్ అలీ, రాజయ్య

★ దేశంలో అతి ఎక్కువకాలం ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసింది? – జ్యోతిబసు

★ దేశంలో అతి తక్కువకాలం ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేసింది? – జగదాంబికా పాల్

★ దేశంలో మొదటి మహిళా ముఖ్యమంత్రి? – సుచేత కృపలాని

రాష్ట్ర శాసన నిర్మాణ శాఖ

★ రాష్ట్ర శాసన నిర్మాణ శాఖ అంటే? – గవర్నర్+విధానసభ+ విధాన పరిషత్
★ విధానపరిషత్‌ను ఏర్పాటు చేసే లేదా రద్దు చేసే అధికారం ఎవరికి ఉంది? – పార్లమెంటుకు
★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో తొలిసారిగా విధానపరిషత్ ప్రారంభమయింది? –1958 జులై 7న నీలం సంజీవరెడ్డి ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు
★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విధానపరిషత్‌ను ఎప్పుడు రద్దుచేశారు? – 1985లో ఎన్టీ రామారావు ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు
★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో విధానపరిషత్ తిరిగి ఎప్పుడు పునరుద్ధరించబడింది? – 2007లో రాజశేఖర్ రెడ్డి ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు
★ ప్రస్తుతం దేశంలో ఎన్ని రాష్ట్రాలలో విధానపరిషత్‌లు ఉన్నాయి? – 7 రాష్ట్రాలలో
★ ఏ ఏ రాష్ట్రాలలో విదానపరిషత్‌లు ఉన్నాయి? – ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, జమ్ము కాశ్మీర్
★ దేశంలో 6 సం॥ పదవీకాలం ఉన్న విధానసభ ఏది? – జమ్మూ కాశ్మీర్ విధానసభ
★ విధానసభ కనీస సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 60 మంది (చిన్న రాష్ట్రాలకు మినహాయింపు ఉంది)
★ విధానసభ గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 500 మంది
★ దేశంలో అత్యధిక అసెంబ్లీ స్థానాలు కల్గిన రాష్ట్రం? – ఉత్తరప్రదేశ్
★ భారతదేశంలో తొలి మహిళా స్పీకర్? – షానోదేవి (హర్యానా)
★ విధానపరిషత్ సభ్యుల పదవీకాలం? – 6 సంవత్సరాలు
★ విదాన పరిషత్ కనీస సభ్యుల సంఖ్య? – 40 (జమ్ముకాశ్మీర్‌కు మినహాయింపు
★ విధానపరిషత్ గరిష్ట సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – ఆ రాష్ట్ర విదానసభ సభ్యులలో 1/3వంతు మంది సభ్యులకు మించకుండా
★ ఆంధ్రప్రదేశ్ విధానపరిషత్‌కు మొదటి అధ్యక్షుడు? – మాడపాటి హనుమంతరావు
★ రాష్ట్ర శాసన నిర్మాణ శాఖ సంవత్సరానికి ఎన్నిసార్లు సమావేశమవుతుంది? – 3 సార్లు
★ విధానసభ, విధాన పరిషత్‌లలో కోరం ఎంత? సభలో 1/10 వంతుమంది
★ ఏ ప్రకరణం ప్రకారం గవర్నర్ ఆర్డినెన్సులు జారీచేస్తాడు? – 213వ ప్రకరణం ప్రకారం
★ విదానసభలో ఆర్థిక బిల్లులను ఎవరి పూర్వానుమతితో ప్రవేశ పెట్టాలి? – గవర్నర్ పూర్వానుమతితో

రాష్ట్రాల శాసనసభలు – సభ్యుల సంఖ్య

శాసనసభా మరియు మండలి స్థానాలు

రాష్ట్రం	శాసనసభ	శాసనమండలి	రాష్ట్రం	శాసనసభ	శాసనమండలి
ఆంధ్రప్రదేశ్	175	50	మేఘాలయ	60	–
అరుణాచల్ ప్రదేశ్	60	–	మిజోరం	40	–
అస్సాం	126	–	నాగాలాండ్	60	–
బీహార్	243	76	ఒరిస్సా	147	–
ఛత్తీస్‌ఘర్	90	–	పంజాబ్	117	–
గోవా	40	–	రాజస్థాన్	200	–
గుజరాత్	182	–	సిక్కిం	32	–
హర్యానా	90	–	తమిళనాడు	234	–
హిమాచల్‌ప్రదేశ్	68	–	తెలంగాణా	119	40
జమ్ముకాశ్మీర్	76	36	త్రిపుర	60	–
జార్ఖండ్	81	–	ఉత్తరాఖండ్	70	–
కర్నాటక	224	67	ఉత్తరప్రదేశ్	403	99
కేరళ	140	–	పశ్చిమబెంగాల్	294	–
మధ్యప్రదేశ్	230	–	ఢిల్లీ	70	–
మహారాష్ట్ర	288	78	పాండిచ్చేరి (కేంద్రపాలిత ప్రాంతం)	30	–
మణిపూర్	60	–			

రాష్ట్ర హైకోర్టులు

భారత దేశములో మొత్తం హైకోర్టుల సంఖ్య - 24

కేంద్రపాలిత ప్రాంతంలో న్యూఢిల్లీకి మాత్రమే ప్రత్యేక హైకోర్టు ఉంది.

క్ర.సం.	హైకోర్టు పేరు	ప్రాదేశిక అధికార పరిధి	ఉన్న నగరం	బెంచ్(లు)
1.	అలహాబాద్	ఉత్తరప్రదేశ్	అలహాబాద్	లక్నో
2.	హైదరాబాద్	ఆంధ్రప్రదేశ్ – తెలంగాణ	హైదరాబాద్	– –
3.	ముంబయి	మహారాష్ట్ర, గోవా దాద్రా, నగరేహవేలీ డయ్యూ, డామన్	ముంబయి,	నాగ్‌పూర్, పనాజీ ఔరంగాబాద్
4.	కోల్‌కతా	పశ్చిమ బెంగాల్, అండమాన్, నికోబార్ దీవులు	కోల్‌కతా	పోర్ట్ బ్లెయిర్
5.	ఛత్తీస్‌ఘర్	ఛత్తీస్‌ఘర్	బిలాస్‌పూర్	– –
6.	ఢిల్లీ	ఢిల్లీ	న్యూఢిల్లీ	– –
7.	గౌహతి	అస్సాం,నాగాలాండ్, మిజోరాం, అరుణాచల్ ప్రదేశ్	గౌహతి	కోహిమా, ఐజ్వాల్
8.	మణిపూర్	మణిపూర్	ఇంఫాల్	– –
9.	మేఘాలయ	మేఘాలయ	షిల్లాంగ్	– –
10.	త్రిపుర	త్రిపుర	అగర్తలా	– –
11.	గుజరాత్	గుజరాత్	అహ్మదాబాద్	– –
12.	హిమాచల్ ప్రదేశ్	హిమాచల్ ప్రదేశ్	సిమ్లా	– –
13.	జమ్మూ కాశ్మీర్	జమ్మూ కాశ్మీర్	శ్రీనగర్, జమ్మూ	– –
14.	జార్ఖండ్	జార్ఖండ్	రాంచి	– –
15.	కర్ణాటక	కర్ణాటక	బెంగుళూరు	– –
16.	కేరళ	కేరళ, లక్షద్వీపాలు	ఎర్నాకుళం	– –
17.	మధ్యప్రదేశ్	మధ్యప్రదేశ్	జబల్‌పూర్	గ్వాలియర్, ఇండోర్
18.	మద్రాసు	తమిళనాడు, పాండిచ్చేరి	చెన్నై	– –
19.	ఒరిస్సా	ఒరిస్సా	కటక్	– –
20.	పాట్నా	బీహార్	పాట్నా	– –
21.	పంజాబ్, హర్యానా	పంజాబ్, హర్యానా,	ఛండీఘర్	– –
22.	రాజస్థాన్	రాజస్థాన్	జోథ్‌పూర్	జైపూర్
23.	సిక్కిం	సిక్కిం	గాంగ్‌టక్	– –
24.	ఉత్తరాఖండ్	ఉత్తరాఖండ్	నైనిటాల్	– –

భారత సమాఖ్య - కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాలు

★ సమాఖ్య వ్యవస్థ ముఖ్యలక్షణం – కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య అధికార విభజన

★ సమాఖ్య అనే పదం భారత రాజ్యాంగంలో ఉపయోగించబడిందా? – ఉపయోగించబడలేదు

★ కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య శాసన సంబంధాలను గురించి తెలిపే ప్రకరణలు ఏవి? – 245 నుండి 255 వరకు గల ప్రకరణలు

★ కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య పరిపాలనా సంబంధాలను గురించి తెలిపే ప్రకరణలు –256 నుండి 263 వరకు గల ప్రకరణలు

★ కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య ఆర్థిక సంబంధాలను గురించి తెలిపే ప్రకరణలు ఏవి? –264 నుండి 300 వరకు గల ప్రకరణలు

★ కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య శాసన సంబంధాలు రాజ్యాంగంలో ఎన్నవ భాగంలో వివరించ బడ్డాయి –11వ భాగంలో

★ పార్లమెంటు, రాష్ట్ర శాసనసభల చట్టాల పరిధిని గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 245వ ప్రకరణ

★ కేంద్ర రాష్ట్రాల మధ్య అధికారాల విభజనను గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 246వ ప్రకరణ

★ అవశిష్టాధికారాలను గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 248వ ప్రకరణ

★ రాష్ట్ర జాబితాలోని అంశాలపై పార్లమెంటు చట్టం చేయవచ్చని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 249వ ప్రకరణ

★ జాతీయ అత్యవసర పరిస్థితి అమలులో ఉన్నప్పుడు రాష్ట్ర జాబితాలోని అంశాలపై పార్లమెంటు చట్టం చేయవచ్చని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 250వ ప్రకరణ

★ భారత ప్రభుత్వం ఒక ఒప్పందం ద్వారా భారతదేశం బయట ఉన్న భూభాగాల పరిపాలనను చేపట్టవచ్చని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 260వ ప్రకరణ

★ అంతర్ రాష్ట్ర నదీజలాల వివాదాల్ని పరిష్కరించడానికి పార్లమెంట్ ప్రత్యేక ట్రిబ్యునళ్ళను ఏర్పాటు చెయ్యవచ్చని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 262వ ప్రకరణ

★ పార్లమెంట్ అంతర్ రాష్ట్ర నదీజలాల చట్టాన్ని ఎప్పుడు రూపొందించింది? – 1956లో

★ భారత రాష్ట్రపతి ఒక అంతర్ రాష్ట్ర మండలిని ఏర్పాటు చెయ్యవచ్చని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 263వ ప్రకరణ

★ అంతర్ రాష్ట్ర మండలికి అధ్యక్షత వహించేదెవరు? – ప్రధానమంత్రి

★ అంతర్ రాష్ట్ర మండలిని ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు? – 1990లో

★ అవశిష్ట పన్నులకి ఉదాహరణ? – బహుమతి పన్ను, సంపదపన్ను, వ్యయపన్ను

★ కేంద్ర, రాష్ట్ర సంఘటిత నిధులను గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? –266వ ప్రకరణ

★ కేంద్ర, రాష్ట్ర అగంతుక నిధులను గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 267వ ప్రకరణ

★ 1966లో ఏర్పాటు చేసిన పరిపాలనా సంస్కరణ సంఘానికి అధ్యక్షత వహించింది ఎవరు? – మొరార్జీ దేశాయ్

★ మొరార్జీ దేశాయ్ రాజీనామా చెయ్యడంతో పరిపాలనా సంస్కరణల సంఘానికి అధ్యక్షత వహించింది ఎవరు? – కె. హనుమంతయ్య

★ కేంద్ర, రాష్ట్ర సంబంధాల అధ్యయనం కొరకు రాజమన్నార్ కమిటీని నియమించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏది? – తమిళనాడు ప్రభుత్వం

★ కేంద్ర ప్రభుత్వం కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాల అధ్యయనం కొరకు సర్కారియా కమిషన్‌ను ఏ సంవత్సరంలో ఏర్పాటు చేసింది? – 1983లో

★ సర్కారియా కమిషన్ తన నివేదికను ఎప్పుడు సమర్పించింది? – 1987 అక్టోబర్ 27

★ కేంద్రప్రభుత్వం కేంద్ర రాష్ట్ర సంబంధాల అధ్యయనం కొరకు మదన్‌మోహన్ పూంచి కమిషన్‌ను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేసింది? – 2007 ఏప్రిల్

★ 2005లో ఎవరి అధ్యక్షతన కేంద్ర ప్రభుత్వం రెండవ పరిపాలనా సంస్కరణల సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది? – వీరప్ప మొయిలీ అధ్యక్షతన

★ భారత రాజ్యాంగాన్ని అర్ధ సమాఖ్యగా వర్ణించింది ఎవరు? – కె.సి. వేర్

★ భారత సమాఖ్యను సహకార సమాఖ్యగా వర్ణించింది ఎవరు? – గ్రాన్‌విల్ ఆస్టిన్

★ భారత సమాఖ్యను 'Bargaining Federaion'గా అభివర్ణించింది ఎవరు? –మారిస్ జోన్స్

★ ఇప్పటివరకు దేశంలో ఎన్ని అంతర్‌రాష్ట్ర నదీ జలాల ట్రిబ్యునల్స్‌ను ఏర్పాటు చేశారు? – ఆరు

★ కృష్ణా నదీజలాల వివాదం ఏ ఏ రాష్ట్రాల మధ్య తలెత్తింది? –మహారాష్ట్ర, కర్నాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ

★ గోదావరి నదీజలాల వివాదం ఏ ఏ రాష్ట్రాల మధ్య తలెత్తింది? –మహారాష్ట్ర, కర్నాటక, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, మధ్యప్రదేశ్

★ ఏ ప్రధానమంత్రి కాలంలో అంతర్ రాష్ట్ర మండలి ఏర్పాటయ్యింది? – వి.పి. సింగ్

★ అంతర్ రాష్ట్ర వ్యాపార వాణిజ్య సంబంధాల గురించి ఏ ప్రకరణలు తెలియజేస్తున్నాయి? – 301 నుండి 307 వరకు గల ప్రకరణలు

★ దేశాన్ని మొత్తం ఎన్ని జోన్లుగా విభజించడం జరిగింది? – ఐదు జోన్లు

కౌన్సిల్ పేరు	రాజధాని	సభ్యులు
ఉత్తర ప్రాంతీయ మండలి	కొత్త ఢిల్లీ	జమ్మూ కాశ్మీర్, హిమాచల్ ప్రదేశ్, హర్యానా, పంజాబ్, రాజస్థాన్, ఛండీఘర్, ఢిల్లీ
మధ్య ప్రాంతీయ మండలి	అలహాబాద్	ఉత్తరప్రదేశ్, ఉత్తరాంచల్, మధ్యప్రదేశ్, ఛత్తీస్‌ఘర్
తూర్పు ప్రాంతీయ మండలి	కోల్‌కతా	బీహార్, జార్ఖండ్, పశ్చిమ బెంగాల్, ఒరిస్సా, సిక్కిం
పశ్చిమ ప్రాంతీయ మండలి	ముంబయి	గుజరాత్, మహారాష్ట్ర, గోవా, దాద్రా, నగర్ హవేలీ, డామన్ డయ్యూ
దక్షిణ ప్రాంతీయ మండలి	చెన్నై	ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ, కర్ణాటక, కేరళ, తమిళనాడు, పాండిచ్చేరి
ఈశాన్య రాష్ట్రాల మండలి(1971)	–	అస్సాం, త్రిపుర, మేఘాలయ, నాగాలాండ్, మణిపూర్, అరుణాచల్‌ప్రదేశ్, సిక్కిం, మిజొరాం

స్థానిక ప్రభుత్వాలు - పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థ

★ స్థానిక సంస్థల పితామహుడిగా ఎవరిని పేర్కొంటారు? – లార్డ్ రిప్పన్

★ ఏ రాజ్యాంగ ప్రకరణ పంచాయితీరాజ్ సంస్థల్ని ఏర్పాటు చెయ్యాలని పేర్కొంటున్నది? – 40వ ప్రకరణ

★ సమాజాభివృద్ధి పథకాన్ని 1952లో ఎవరి సలహాపై ప్రవేశపెట్టారు? వి. టి. కృష్ణమాచారి

★ సమాజాభివృద్ధి పథకంలో భాగంగా జాతీయ విస్తరణ పథకాన్ని ఎప్పుడు ప్రవేశపెట్టారు? – 1953లో

★ సమాజాభివృద్ధి పథకం, జాతీయ విస్తరణ పథకాల పనితీరుని పరిశీలించడానికి బల్వంత్‌రాయ్ మెహతా కమిటీని ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు? – 1957లో

★ బల్వంత్‌రాయ్ మెహతా కమిటీ ఎన్నంచెల పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థని సిఫార్సు చేసింది? – మూడంచెల

★ బల్వంత్‌రాయ్ మెహతా సిఫార్సు చేసిన మూడంచెల పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థలు ఏవి? – గ్రామ పంచాయితీ, పంచాయితీ సమితి, జిల్లా పరిషత్

★ దేశంలో మొట్టమొదటి సారిగా పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థని ఎక్కడ ప్రవేశపెట్టారు? – 1959లో రాజస్థాన్‌లో నాగౌర్ జిల్లాలో

★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ఎప్పుడు పంచాయతీరాజ్ వ్యవస్థని ప్రవేశపెట్టారు? – 1959 నవంబర్ 1న మహబూబ్‌నగర్ జిల్లాలోని షాద్‌నగర్‌లో

★ మూడంచెల పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థ పనితీరును సమీక్షించడానికి అశోక్ మెహతా కమిటీని ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు – 1978లో

★ అశోక్ మెహతా కమిటీ ఏ ప్రధాని కాలంలో ఏర్పాటు చెయ్యబడింది? –మొరార్జీ దేశాయ్ ప్రధానిగా ఉన్నప్పుడు

★ అశోక్ మెహతా కమిటి ఎప్పుడు తన నివేదికను సమర్పించింది? – 1978లో

★ అశోక్ మెహతా కమిటి ఎన్నంచెల పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థను సిఫార్సు చేసింది – రెండంచల పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థను

★ రాజకీయ పార్టీలు అధికారికంగా పంచాయితీ ఎన్నికలలో పాల్గొనాలని ఏ కమిటీ సిఫార్సు చేసింది? – అశోక్ మెహతా కమిటీ

★ గ్రామీణాభివృద్ధి, పేదరిక నిర్మూలనపై సిఫార్సులు చెయ్యడానికి జి.వి.కె.రావు కమిటీని 1985లో ఎవరు ఏర్పాటు చేశారు? – ప్రణాళికా సంఘం

★ పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థల పనితీరును అధ్యయనం చెయ్యడానికి 1986లో ఎల్. ఎమ్. సింఘ్వీ కమిటీని ఎవరు ఏర్పాటు చేశారు? – రాజీవ్ గాంధీ ప్రభుత్వం

★ పంచాయితీలకు రాజ్యాంగ ప్రతిపత్తి కల్పించాలని సిఫార్సు చేసిన కమిటి? – ఎల్. ఎం. సింఘ్వీ కమిటీ

★ న్యాయ పంచాయితీలను ఏర్పాటు చెయ్యాలని ఏ కమిటీ సిఫార్సు చేసింది? – ఎల్. ఎం. సింఘ్వీ కమిటి

★ ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా పంచాయితీరాజ్ సంస్థలకు రాజ్యాంగ ప్రతిపత్తి కల్పించబడింది? – 73వ రాజ్యాంగ సవరణ

★ ఎవరు ప్రధానిగా ఉన్న కాలంలో 73వ రాజ్యాంగ సవరణ జరిగింది? –1992లో పి.వి. నరసింహారావు ప్రధానిగా ఉన్నప్పుడు

★ 73వ రాజ్యాంగ సవరణ ఎప్పటి నుండి అమలులోకి వచ్చింది? – 1993 ఏప్రిల్ 24 నుండి

★ పంచాయితీరాజ్ సంస్థలను రాజ్యాంగంలోని ఎన్నవ భాగంలో చేర్చారు? – 9వ భాగంలో

★ రాజ్యాంగంలోని ఏ ప్రకరణలు పంచాయితీరాజ్ సంస్థలను గూర్చి వివరిస్తాయి? –243 ఎ నుండి 243 ఓ వరకు గల ప్రకరణలు

★ గ్రామ సభ ఏర్పాటుని గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – 243 ఎ

★ పంచాయితీ సంస్థలలో రిజర్వేషన్ల గురించి తెలిపే ప్రకరణ – 243 డి

★ పంచాయితీ సంస్థలకు ఎన్ని రకాల విధులు బదలాయించబడ్డాయి? – 29 రకాల విధులు

★ రాజ్యాంగంలోని ఎన్నవ షెడ్యూలులో పంచాయితీ సంస్థల విధులు పేర్కొనబడ్డాయి? – 11వ షెడ్యూల్‌లో

★ రాష్ట్ర ఫైనాన్స్ కమిషన్ గూర్చి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – 243 ఐ

★ రాష్ట్ర ఎన్నికల కమిషన్ ఏర్పాటుని గూర్చి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – 243 కె

పట్టణ, నగర పాలక సంస్థలు

★ దేశంలో మొట్టమొదటిసారిగా ఏర్పాటు చెయ్యబడిన మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ ఏది? – మద్రాస్ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ 1687

★ పటణ స్థానిక ప్రభుత్వాలకు ఎన్నవ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగ ప్రతిపత్తి కల్పించారు? – 74వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా

★ 74వ రాజ్యాంగ సవరణ ఎప్పటినుండి అమలులోకి వచ్చింది? – 1993 జూన్ 1వ తేది నుండి

★ పట్టణ స్థానిక ప్రభుత్వాలను గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణలు 243P నుండి 243ZG వరకు

★ మున్సిపాలిటీల నిర్మాణం మరియు ఎన్నికల గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – 243 ఆర్

★ మున్సిపాలిటీలలో రిజర్వేషన్లు గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – 243 టి

★ మున్సిపాలిటీల యొక్క అధికార విధులు రాజ్యాంగంలోని ఎన్నవ షెడ్యూల్‌లో చెప్పబడ్డాయి? – 12వ షెడ్యూల్‌లో

★ మున్సిపాలిటీలకు మొత్తం ఎన్నిరకాల అధికార విధులు బదిలీ చెయ్యబడ్డాయి? – 18 రకాల అధికార విధులు

★ జిల్లా ప్రణాళికా కమిటీ ఏర్పాటు గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది? – 243 ZD

★ నోటిఫైడ్ ఏరియా కమిటీలలో సభ్యులను.... – ప్రభుత్వం నామినేట్ చేస్తుంది

★ నోటిఫైడ్ ఏరియా కమిటీ అంటే? –భవిష్యత్ అవసరాలను దృష్టి ముందుంచుకొని ఏర్పాటు చేయబడిన ప్రాంతం

★ కంటోన్మెంట్ బోర్డుకి ఎవరు అధ్యక్షత వహిస్తారు? – ఆ ప్రాంత మిలిటరీ ఆఫీసరు

★ పెద్ద పారిశ్రామిక వాడలలో ఉద్యోగులకు పౌర సదుపాయాల కల్పనకు ఏర్పాటు చెయ్యబడేవి? –టౌన్‌షిప్స్

★ పోర్ట్‌ట్రస్ట్ ఛైర్మన్‌ను ఎవరు నియమిస్తారు? – కేంద్రం నియమిస్తుంది

★ నగర పంచాయితీని ఏర్పాటు చెయ్యడానికి ఉండవలసిన జనాభా? – 5 వేల నుండి 20 వేలవరకు

★ మున్సిపాలిటీలలో గ్రేడ్–1 మున్సిపాలిటీని ఎలా నిర్ధారిస్తారు? – సంవత్సర ఆదాయం రెండు నుండి మూడు కోట్ల మధ్య ఉంటే

★ గ్రేడ్–2 మున్సిపాలిటీ వార్షిక ఆదాయం ఎంత? – ఒకటి నుండి రెండు కోట్ల మధ్య

★ గ్రేడ్–3 మున్సిపాలిటీ వార్షిక ఆదాయం ఎంత? – కోటి రూపాయలలోపు

★ సెలక్షన్ గ్రేడ్ మున్సిపాలిటీ వార్షిక ఆదాయం ఎంత ఉంటుంది? 4 కోట్లకు పైబడి ఉంటుంది

★ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్‌లో జనాభా ఎంత ఉండాలి? – 3 లక్షలకు పైబడి

★ మున్సిపల్ కార్పొరేషన్ యొక్క వార్షికాదాయం ఎంత ఉండాలి? – కోటి రూపాయలకు పైబడి

రాజ్యాంగ సవరణ పద్ధతి

★ రాజ్యాంగ సవరణా విధానం గురించి రాజ్యాంగంలో ఎన్నవ భాగంలో వివరించబడింది? – 20వ భాగంలో

★ ఏ ప్రకరణ రాజ్యాంగ సవరణా విధానాన్ని గురించి వివరించుచున్నది? 368వ ప్రకరణ

★ రాజ్యాంగ సవరణ విధానాలు ఎన్నివిధాలు? – 3 విధాలు

★ సాధారణ మెజారిటీ అనగా? –సభకు హాజరై ఓటు వేసిన వారిలో సగానికంటే ఎక్కువ ఉండాలి.

★ సాధారణ మెజారిటీ ద్వారా రాజ్యాంగ సవరణ అనేది ప్రకరణ 368 క్రిందకి వస్తుందా? – రాదు

★ ప్రత్యేక మెజారిటీ అంటే ఏమిటి? – ఉభయసభలలో హాజరై ఓటు వేసిన వారిలో 2/3వ వంతు మెజారిటీని సాధించడం

★ ప్రత్యేక మెజారిటీతో రాజ్యాంగ సవరణ అనేది ప్రకరణ 368 క్రిందకి వస్తుందా? – వస్తుంది

★ ప్రాథమిక హక్కులకు సవరణ చెయ్యాలంటే ఏ రాజ్యాంగ సవరణా పద్ధతి అవసరం? – ప్రత్యేక మెజారిటీతో రాజ్యాంగాన్ని సవరించాలి

ముఖ్యమైన రాజ్యాంగ సవరణలు

1వ సవరణ	:	ఈ సవరణ భూ సంస్కరణలకి స్థిరమైన రూపాన్ని ఇచ్చింది
6వ సవరణ	:	ఏడవ షెడ్యూల్‌లోని కేంద్ర జాబితాలో అంతర్ రాష్ట్ర వాణిజ్యానికి సంబంధించిన పన్నులు చేర్చబడినవి
7వ సవరణ	:	ఈ సవరణలో భాగంగా రెండు కన్నా ఎక్కువ రాష్ట్రాలకు ఒకే గవర్నర్ ఏర్పాటు చెయ్యడానికి వీలు కలిగింది.
12వ సవరణ	:	గోవా, డయ్యూ, డామన్‌లు కేంద్రపాలిత ప్రాంతాలుగా ప్రకటించబడ్డాయి.
13వ సవరణ	:	నాగాలాండ్‌ను 16వ రాష్ట్రంగా ప్రకటించారు.
15వ సవరణ	:	హైకోర్టు జడ్జీల పదవీ విరమణ వయస్సు 60 నుండి 62కి పెంచబడింది
21వ సవరణ	:	సింధీ భాషకి రాజ్యాంగ గుర్తింపు ఇవ్వబడింది
26వ సవరణ	:	ఈ సవరణ ప్రకారం రాజ భరణాలు రద్దు చేయబడ్డాయి
28వ సవరణ	:	సివిల్ సర్వీస్ అధికారులకున్న ప్రత్యేక హక్కులు తొలగించబడ్డాయి.
31వ సవరణ	:	లోక్ సభ సభ్యుల సంఖ్య 525 నుండి 545కి పెంచబడింది
36వ సవరణ	:	సిక్కింకి ప్రత్యేక రాష్ట్ర హోదా
42వ సవరణ	:	ఈ సవరణ మిని రాజ్యాంగంగా అభివర్ణించబడింది. 6 ఎ, 14 ఎ అనే నూతన భాగాలు చేర్చబడ్డాయి ప్రవేశిక సవరించబడింది. ట్రిబ్యునళ్ళు ఏర్పాటుకి అవకాశం కల్పించింది

44వ సవరణ	:	42వ సవరణ ద్వారా రాజ్యాంగంలో ఏర్పడ్డ లోటు పాట్లను సరిదిద్దే ప్రయత్నం జరిగింది. ఆస్తిహక్కును ప్రాథమిక హక్కుల నుండి తొలగించారు.
52వ సవరణ	:	పార్టీ ఫిరాయింపు నిరోధక చట్టం చేయబడింది
53వ సవరణ	:	మిజోరాం 23వ రాష్ట్రంగా ఏర్పాటయింది
55వ సవరణ	:	అరుణాచల్ ప్రదేశ్ 24వ రాష్ట్రంగా అవతరించింది
56వ సవరణ	:	గోవా 25వ రాష్ట్రంగా అవతరించింది
61వ సవరణ	:	ఓటుహక్కు వయోపరిమితిని 21 సం॥ నుండి 18 సం॥కి తగ్గించబడింది
65వ సవరణ	:	జాతీయ ఎస్.సి., ఎస్.టి. కమిషన్ ఏర్పాటు
71వ సవరణ	:	కొంకణి, మణిపురి, నేపాలీ భాషలకు రాజ్యాంగ హోదా కల్పించబడింది.
73వ సవరణ	:	పంచాయితీరాజ్ వ్యవస్థల ఏర్పాటు
74వ సవరణ	:	నగర పాలక సంస్థల ఏర్పాటు
77వ సవరణ	:	ఎస్.సి, ఎస్.టి.లకు ప్రమోషన్లలో రిజర్వేషన్లు
86వ సవరణ	:	6 నుండి 14 సం॥ మధ్య ఉన్న పిల్లలకి ఉచిత నిర్బంధ విద్య
89వ సవరణ	:	ఎస్.టిలకు ప్రత్యేకంగా జాతీయ కమిషన్ ఏర్పాటు
91వ సవరణ	:	కేంద్ర మంత్రిమండలి సభ్యుల సంఖ్య లోక్‌సభ మొత్తం సభ్యుల సంఖ్యలో 15% కి మించరాదు. అయితే మంత్రివర్గ సభ్యుల సంఖ్య 12కి తగ్గరాదు.
92వ సవరణ	:	బోడో, డోంగ్రి, మైథిలి, సంతాలి భాషలకి రాజ్యాంగ హోదా
93వ సవరణ	:	వెనుకబడిన తరుగతుల పౌరులు లేదా ఎస్.సి, ఎస్.టిలకు విద్యాసంస్థల్లో ప్రవేశాల కోసం చట్టం ద్వారా ప్రవేశాలకు వెసలుబాటు కల్పించుటకు
94వ సవరణ	:	సవరణకు ముందున్న నిబంధన ప్రకారం బీహార్, మధ్యప్రదేశ్, ఒడిశా రాష్ట్రాలలో గిరిజనుల సంక్షేమ వ్యవహారాలు చూడడడానికి మంత్రిని నియమించవలసి ఉంది. అయితే, గణనీయమైన గిరిజన జనాభాతో కూడిన కొత్త రాష్ట్రాలు ఏర్పాటయ్యాక, ఈ సవరణతో రాష్ట్రాల జాబితా నుండి బీహార్‌ను తొలగించి చత్తీస్‌గఢ్, జార్ఖండ్ పేర్లను చేర్చారు.
95వ సవరణ	:	షెడ్యూల్ కులాలు, షెడ్యూల్ తెగలు లోక్‌సభ, శాసనసభలో రిజర్వేషన్ స్థానాలు 2020 వరకు పొడిగింపు
96వ సవరణ	:	8వ షెడ్యూల్‌లో ఒరియా పేరున ఒడియాగా మార్పు
97వ సవరణ	:	సహకార సంఘాలను ప్రజలు స్వేచ్ఛగా ఏర్పాటు చేసుకొని ప్రజాస్వామ్యం పద్ధతిలో నిర్వహించుకోవడానికి, జవాబుదారితనానికి
98వ సవరణ	:	హైదరాబాద్ నుండి కర్నాటకకు బదిలీకాబడిన ప్రాంతాల అభివృద్ధికి గవర్నర్‌కు ప్రత్యేక అధికారాలు
100వ సవరణ	:	భారత్–బంగ్లాదేశ్ సరిహద్దుల్లో భూ బదలాయింపు

జాతీయ షెడ్యూల్డ్ కులాల, తెగల కమీషన్

★ షెడ్యూల్డ్ కులాలు, తెగల సంక్షేమానికి ఒక ప్రత్యేక అధికారిని నియమించాలని తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ – ప్రకరణ 338

★ కేంద్ర హోంశాఖ ఒక తీర్మానం ద్వారా ఏ సం.లో ఎస్.సి, ఎస్.టి. కమీషన్‌ను ఏర్పాటు చేసింది? –1978లో

★ ఎస్.సి., ఎస్.టి. కమీషన్‌ను ఎప్పుడు జాతీయ షెడ్యూల్డు కులాల, తెగల కమిషన్‌గా మార్చారు? –1987లో

★ ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా జాతీయ షెడ్యూల్డ్ కులాల, తెగల కమీషన్‌కు రాజ్యాంగ ప్రతిపత్తి కల్పించారు? – 65వ రాజ్యాంగ సవరణద్వారా

★ 65వ రాజ్యాంగ సవరణ ఏ సం.లో చెయ్యబడింది? – 1990లో

★ 1992లో ఏర్పడిన జాతీయ షెడ్యూల్డ్ కులాల, తెగల కమిషన్‌కు తొలి అధ్యక్షుడు ఎవరు? – రామ్‌ధాన్

★ జాతీయ షెడ్యూల్డ్ కులాల, తెగల కమీషన్‌ను ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్‌గాను మరియు జాతీయ ఎస్.టి. కమీషన్‌గాను విభజించారు? – 89వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా

జాతీయ షెడ్యూల్డ్ కులాల కమీషన్

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమిషన్ సభ్యుల అర్హతలను నిర్ణయించేది? – రాష్ట్రపతి

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 1(ఛైర్మన్) +1(వైస్ ఛైర్మన్)+3(సభ్యులు)

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ సభ్యుల పదవీకాలం ఎంత? – 3 సం.లు

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ సభ్యులు తమ రాజీనామాని ఎవరికి సమర్పిస్తారు? – రాష్ట్రపతికి

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ ప్రధాన విధి? – షెడ్యూల్డ్ కులాలవారికి కల్పించబడిన ప్రత్యేక హక్కులను సంరక్షించడం

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ తన నివేదికను ఎవరికి సమర్పిస్తుంది? – రాష్ట్రపతికి

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్ ఛైర్మన్‌కి ఏ హోదా ఉంటుంది? – కేంద్ర క్యాబినెట్ మంత్రి హోదా

★ జాతీయ ఎస్.సి. కమీషన్‌కు ఎటువంటి న్యాయాధికారాలు ఉంటాయి? – సివిల్ న్యాయస్థానానికుండే అధికారాలు

జాతీయ షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్

★ ఏ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా జాతీయ షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్ ఏర్పడింది? – 89వ రాజ్యాంగ సవరణ ద్వారా

★ ఏ రాజ్యాంగ ప్రకరణ జాతీయ షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్‌ను గూర్చి వివరిస్తుంది? – ప్రకరణ 338 (ఎ)

★ జాతీయ షెడ్యూల్డ్ తెగల కమీషన్ పదవీకాలం ఎంత? – 3 సం.లు

★ జాతీయ ఎస్.టి. కమీషన్ సభ్యులు తమ రాజీనామా పత్రాన్ని ఎవరికి సమర్పిస్తారు? – రాష్ట్రపతికి

★ జాతీయ ఎస్.టి. కమీషన్‌కు ఎటువంటి న్యాయాధికారాలు ఉంటాయి? – సివిల్ న్యాయస్థానానికి ఉండే అధికారాలు

★ జాతీయ ఎస్.టి. కమీషన్ మొదటి ఛైర్మన్ ఎవరు? – కున్వర్ సింగ్

★ రాష్ట్ర ఎస్.సి, ఎస్.టి. కమీషన్‌లో ఎంతమంది సభ్యులు ఉంటారు? – 1(ఛైర్మన్)+4(సభ్యులు)

★ రాష్ట్ర.ఎస్.సి., ఎస్.టి., కమీషన్ సభ్యుల నియామకం, తొలగింపు అధికారం ఎవరికి ఉంటుంది? – రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు

జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్ ఎప్పటి నుండి అమలులోకి వచ్చింది? – 1978 నుండి

★ ఏ సంవత్సరంలో జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్‌ను పార్లమెంటు చట్టం ద్వారా ఏర్పాటు చేశారు? – 1993లో

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్‌కు రాజ్యాంగ ప్రతిపత్తి కల్పించడానికి ఉద్దేశించిన రాజ్యాంగ సవరణా బిల్లు ఏది? – 103వ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్‌లో సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 1+1+5

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్ మొదటి ఛైర్మన్ ఎవరు? – సర్దార్ అలీ ఖాన్

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్ పదవీ కాలం ఎంత? – 3 సం.లు

★ జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్ సభ్యుల నియామకం, తొలగింపు అధికారం ఎవరికుంది? – రాష్ట్రపతికి

★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రాష్ట్ర మైనారిటీ కమీషన్‌ను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు? – 1989లో

★ రాష్ట్ర మైనారిటీ కమీషన్ సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? – 1+4

★ రాష్ట్ర మైనారిటీ కమీషన్ పదవీ కాలం ఎంత? – 3 సం.లు

★ రాష్ట్ర మైనారిటీ కమీషన్ ఛైర్మన్, సభ్యులను ఎవరు నియమిస్తారు? – రాష్ట్ర గవర్నర్

జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్

★ వెనుకబడిన తరగతుల స్థితిగతుల అధ్యయనం కొరకు ఏర్పాటు చేసిన మొదటి కమీషన్ ఏది? - కాకా కాలేకర్ కమీషన్ 1953

★ వెనుకబడిన తరగతుల స్థితిగతుల అధ్యయనం కొరకు ఏర్పాటు చేసిన రెండవ కమీషన్ ఏది? - మండల కమీషన్ 1978

★ ఏ సంవత్సరంలో పార్లమెంట్ ఒక చట్టం ద్వారా జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్‌ను ఏర్పాటు చేసింది? 1993లో

★ జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్ ఎప్పటి నుండి అమలులోకి వచ్చింది? 1993 ఏప్రిల్ 2 నుండి

★ జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమిషన్ సభ్యుల సంఖ్య ఎంత?

- చైర్మన్, మెంబర్ సెక్రెటరి మరియు నలుగురు సభ్యులు

★ జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్ సభ్యుల పదవీ కాలం ఎంత? - 3 సం.లు

★ జాతీయ వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్‌కు చైర్మన్‌గా ఎవరు ఉంటారు?

- సుప్రీంకోర్టు/హైకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి

★ ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో రాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్‌ను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు? 1993లో

★ రాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్‌లో సభ్యుల సంఖ్య ఎంత?

- 1+4

★ రాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్ సభ్యుల పదవీ కాలం ఎంత?

- 3 సం.లు

★ రాష్ట్ర వెనుకబడిన తరగతుల కమీషన్ సభ్యుల నియామకం, తొలగింపు అధికారం ఎవరికి ఉంది? - రాష్ట్ర గవర్నర్‌కు

జాతీయ మహిళా కమీషన్

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్ ఏర్పాటుకి సంబంధించి పార్లమెంట్ చట్టాన్ని ఎప్పుడు చేసింది? - 1990లో

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్‌ను ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేశారు?

- 1992లో

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్‌లో సభ్యుల సంఖ్య ఎంత? 1+5+1

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్ సభ్యుల పదవీకాలం ఎంత?- 3 సం.లు

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్ సభ్యుల నియామకం, తొలగింపు అధికారం ఎవరికి ఉంది? - రాష్ట్రపతి

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్‌కు ఎటువంటి న్యాయాధికారాలు ఉంటాయి?

- సివిల్ కోర్టుకుండే న్యాయాధికారాలుంటాయి

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్ మొట్టమొదటి చైర్మన్ ఎవరు?

- జయంతి పట్నాయక్

★ జాతీయ మహిళా కమీషన్‌కు రెండుసార్లు అధ్యక్షులుగా పనిచేసిన వారు? - గిరిజా వ్యాస్

★ 108వ రాజ్యాంగ సవరణ బిల్లు దేనికి ఉద్దేశించింది?

- చట్ట సభలలో మహిళలకు రిజర్వేషన్లకు సంబంధించింది

జాతీయ మానవహక్కుల కమిషన్

★ భారతదేశంలో జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్‌ను పార్లమెంట్ ఒక చట్టంద్వారా ఎప్పుడు ఏర్పాటు చేసింది? -1993లో

★ జాతీయ మానవహక్కుల చట్టాన్ని ఏ సం.లో సవరించారు?

- 2006లో

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్‌లో సభ్యుల సంఖ్య ఎంత?- 1+4

★ హోదారీత్యా జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్‌లో సభ్యులుగా ఎవరు ఉంటారు? - జాతీయ మైనారిటీ కమీషన్ చైర్మన్, మహిళా కమీషన్ చైర్మన్, ఎస్.సి, ఎస్.టి. కమీషన్ల చైర్మన్లు

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ సభ్యులను ఎవరు నియమిస్తారు?

- రాష్ట్రపతి

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ చైర్మన్‌ని ఎంపిక చేసే కమిటీకి అధ్యక్షత వహించేది ఎవరు? - ప్రధానమంత్రి

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ సభ్యుల పదవీకాలం ఎంత?

- 5 సం.లు

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ సభ్యుల పదవీ విరమణ వయస్సు ఎంత? - 70 సం.లు

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ సభ్యులను ఎలా తొలగిస్తారు?

- యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ సభ్యుల తొలగింపు విధానంలాగానే

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ చైర్మన్‌కి ఉండవలసిన అర్హత?

- సుప్రీంకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా పదవీ విరమణ చేసిన వారై ఉండాలి

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్‌కు ఎటువంటి న్యాయాధికారాలు ఉంటాయి? - సివిల్ కోర్టుకు ఉండే అధికారాలుంటాయి

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ కేంద్ర కార్యాలయం ఎక్కడ ఉంది? - న్యూ ఢిల్లీలో

★ కమీషన్ ఇచ్చిన నివేదిక ఆధారంగా ప్రభుత్వం తను చేపట్టిన చర్యలను ఎన్ని నెలలలోపు కమీషన్‌కు తెలియజేయాలి?

- 3 నెలలలోపు

★ ఒక సంవత్సరం కంటే ఎక్కువ కాలం క్రితం జరిగిన సంఘటనలు జాతీయ మానవ హక్కుల కమీషన్ పరిధిలోకి వస్తాయా?

– కమిషన్ పరిధిలోకి రావు

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ తన నివేదికను ఎవరికి సమర్పిస్తుంది? (రాష్ట్రపతి) కేంద్ర ప్రభుత్వానికి

★ జాతీయ మానవహక్కుల కమీషన్ మొట్టమొదటి చైర్మన్ ఎవరు?

– జస్టిస్ రంగనాధ్ మిశ్రా

★ రాష్ట్ర మానవహక్కుల కమీషన్ సభ్యుల పదవీ కాలం ఎంత?

– 5 సం.లేదా 70 సం.లు నిండిన దాకా ఏది ముందైతే అది

★ రాష్ట్ర మానవహక్కుల చైర్మన్‌కి ఉండవలసిన ప్రధాన అర్హత?

– హైకోర్టు రిటైర్డ్ ప్రధాన న్యాయమూర్తి అయి ఉండాలి

★ ఇప్పటి వరకు ఎన్ని రాష్ట్రాలు మానవహక్కుల కమీషన్‌ను ఏర్పాటు చేశాయి? – 18 రాష్ట్రాలు

రాజ్యాంగపరమైన సంస్థలు
కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం

★ భారత రాజ్యాంగంలో ఎన్నికల గురించి తెలిపే ప్రకరణలు ఏవి?

– 324 నుండి 329 వరకు గల ప్రకరణలు

★ కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం నిర్మాణం గురించి తెలిపే రాజ్యాంగ ప్రకరణ ఏది?

– ప్రకరణ 324(2)

★ ఎన్నికల కమీషనర్లు ఎవరిచే నియమించబడతారు? – రాష్ట్రపతిచే

★ ప్రస్తుతం కేంద్ర ఎన్నికల సంఘంలో ఎంతమంది సభ్యులు ఉన్నారు?

– ఒక ప్రధాన కమీషనర్ మరియు ఇద్దరు ఇతర కమీషనర్లు

★ కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం సభ్యుల పదవీ కాలం?

– 6 సం.లు లేదా 65సం.లు నిండిన దాక ఏది ముందైతే అది

★ కేంద్ర ఎన్నికల సంఘం సభ్యులను ఎలా తొలగించ వచ్చు?

– సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తులను తొలగించిన విధంగా

★ స్థానిక సంస్థలకు నిర్వహించే ఎన్నికలు ఏ ఎన్నికల సంఘం పరిధిలోకి వస్తాయి? – రాష్ట్ర ఎన్నికల సంఘం పరిధిలోకి

★ భారతదేశ మొట్టమొదటి ప్రధాన ఎన్నికల కమీషనర్

– సుకుమార్ సేన్

<u>ఎన్నికల సంఘం</u>

ఇప్పటి వరకు ప్రధాన ఎన్నికల కమీషన్లుగా వ్యవహరించినారు.

	పేరు	కాలం		
1.	సుకుమార్ సేన్ (తొలి ఎన్నికల కమీషనర్)	1950	–	1958
2.	కె.వి.కె. సుందరం	1958	–	1967
3.	ఎస్.పి. సేన్ శర్మ	1967	–	1972
4.	డా ॥ నాగేంద్రసింగ్	1972	–	1973
5.	టి .స్వామినాథన్	1973	–	1977
6.	ఎస్. ఎల్. షక్దర్	1977	–	1982
7.	ఆర్. కె.త్రివేది	1982	–	1985
8.	ఆర్. ఎ. ఎస్. పేరిశాస్త్రి (తొలి ఆంధ్ర వాసి)	1986	–	1990
9.	వి.ఎస్.రమాదేవి (తొలిమహిళా ఎన్నికల కమిషనర్. అతి తక్కువకాలం పనిచేశారు. 16 రోజులు)	1990	–	1990
10.	టి. ఎన్. శేషన్ (ఈయన కాలంలో ఎన్నికల సంఘం (తిసభ్య సంఘంగా మారింది)	1990	–	1996
11.	ఎం. ఎస్. గిల్	1996	–	2001
12.	బె. ఎమ్. లింగ్డో	2001	–	2004
13.	టి. ఎస్. కృష్ణమూర్తి	2004	–	2005
14.	బి. బి టాండన్	2005	–	2006
15.	ఎన్ గోపాల స్వామి	2006	–	2009
16.	నవీన్ చావ్లా	2009	–	2010
17.	ఎస్. వై. ఖురేషి	2010	–	2012
18.	వి. ఎస్. సంపత్	2012	–	2015
19.	ఎం. ఎస్. బ్రహ్మ	2015	–	2015
20.	నసీమ్ జైదీ	2015 ఏప్రిల్ నుండి		

ఆర్థిక సంఘం

★ రాజ్యాంగంలోని ఏ ప్రకరణలు ఆర్థిక సంఘం గురించి తెలియజేస్తాయి? – 280, 281వ ప్రకరణలు

★ ఆర్థిక సంఘాన్ని ఎవరు ఏర్పాటు చేస్తారు? – రాష్ట్రపతి

★ ఆర్థిక సంఘాన్ని ఎన్ని సంవత్సరాల కాలపరిమితి కొరకు నియమిస్తారు? – 5 సంవత్సరాల కొరకు

★ ఆర్థిక సంఘం ప్రధాన విధి? – కేంద్ర, రాష్ట్రాల మధ్య పన్నుల ఆదాయాన్ని హేతుబద్ధంగా పంచడం

★ ఆర్థిక సంఘం తన నివేదికను ఎవరికి సమర్పిస్తుంది? – రాష్ట్రపతికి

★ మొదటి ఆర్థిక సంఘం ఛైర్మన్ – కె.సి. నియోగి

కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్

★ భారత రాజ్యాంగంలో ఏ ప్రకరణ కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ గురించి తెలియజేస్తుంది? – ప్రకరణ 148

★ కాగ్‌చే ఎవరు పదవీ ప్రమాణ స్వీకారం చేయిస్తారు? – రాష్ట్రపతి

★ కాగ్ పదవీ కాలం ఎంత? – 6 సం.లు లేదా 65 సం.లు నిండిన దాకా ఏది ముందైతే అది

★ కాగ్‌గా సాధారణంగా ఎవరిని నియమిస్తారు? – ఇండియన్ ఆడిట్ అండ్ అకౌంట్స్ సర్వీసుకి చెందిన వారిని

ఇప్పటివరకు ఏర్పాటైన ఆర్థిక సంఘాలు

ఆర్థిక సంఘం	ఛైర్మన్ పేరు	ఏర్పాటైన సంవత్సరం	పనిచేసిన కాలం
మొదటి	కె.సి. నియోగి	1951	1952–57
రెండవ	కె. సంతానం	1956	1957–62
మూడవ	ఎ.కె. చందా	1960	1962–66
నాల్గవ	డా॥ రాజమన్నార్	1964	1966–69
ఐదవ	మహావీర్ త్యాగి	1968	1969–74
ఆరవ	కె. బ్రహ్మానంద రెడ్డి	1973	1974–79
ఏడవ	జె.ఎం. షేలత్	1977	1979–84
ఎనిమిదవ	వై.బి. చవాన్	1982	1984–89
తొమ్మిదవ	ఎన్.కె.పి. సాల్వే	1987	1989–95
పదవ	కె.సి. పంత్	1992	1995–2000
పదకొండవ	ఎ.ఎం. ఖుస్రో	1998	2000–05
పన్నెండవ	డా॥ సి. రంగరాజన్	2002	2005–10
పదమూడవ	డా॥ కె. విజయ్ ఎల్.కేల్కర్	2007	2010–15
పధ్నాలుగవ	డా.వై.వి.రెడ్డి	2013	2015–20

★ పదవీ విరమణ తరువాత కాగ్ ఎటువంటి పదవులు స్వీకరించవచ్చు? – ఎటువంటి పదవులు స్వీకరించరాదు

★ కాగ్‌ను పదవి నుండి ఎలా తొలగిస్తారు? – సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిని తొలగించిన విధంగా

★ ఏ సంవత్సరంలో అకౌంట్లను కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ నుండి వేరు చేస్తారు? – 1976లో

★ భారతదేశపు మొదటి కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్ – నరహరి రావు

★ పార్లమెంటుకు పొడిగింపబడిన చేయిగా ఎవరిని పేర్కొంటారు? – కంప్ట్రోలర్ అండ్ ఆడిటర్ జనరల్

★ కాగ్‌ను భారత రాజ్యాంగంలో అత్యున్నత ముఖ్యమైన అధికారిగా అభివర్ణించింది? – బి.ఆర్. అంబేద్కర్

అటార్నీ జనరల్ ఆఫ్ ఇండియా

★ ఏ రాజ్యాంగ ప్రకరణ అటార్నీ జనరల్ గురించి తెలియజేస్తుంది? – 76వ ప్రకరణ

★ అటార్నీ జనరల్ ఎవరిచే నియమించబడతాడు? – రాష్ట్రపతిచే

★ అటార్నీ జనరల్‌కు ఉండవలసిన అర్హతలు? – సుప్రీంకోర్టు న్యాయమూర్తిగా ఉండవలసిన రీతిగా ఉంటాయి

★ అటార్నీ జనరల్ పదవీ కాలం ఎంత? – నిర్ణీత పదవీ కాలం లేదు

★ దేశంలో అత్యున్నత న్యాయాధికారి – అటార్నీ జనరల్

★ పార్లమెంటు చర్చా కార్యక్రమాలకి హాజరు కాగల అధికారం ఉన్న వ్యక్తి?
– అటార్నీ జనరల్

★ భారతదేశపు మొట్టమొదటి అటార్నీ జనరల్? – ఎం.సి. సెతల్‌వాడ్

★ అటార్నీ జనరల్ పదవికి అనుబంధంగా ఉండే న్యాయాధికార పదవి?
– సొలిసిటర్ జనరల్

★ ఏ రాజ్యాంగ ప్రకరణ సొలిసిటర్ జనరల్ గురించి తెలుపుతుంది?
– సొలిసిటర్ జనరల్ రాజ్యాంగ పదవి కాదు

యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్

★ ఏ రాజ్యాంగ ప్రకరణలు యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ గురించి తెలియజేస్తాయి? – 315 నుండి 323 వరకు గల ప్రకరణలు

★ యు.పి.ఎస్.సి. సభ్యుల పదవీకాలం?
– 6 సం.లు లేదా 65 సం.లు నిండిన దాకా

★ యు.పి.ఎస్.సి సభ్యులకు ఉండవలసిన అర్హతలు? – రాజ్యాంగంలో ఎటువంటి అర్హతలు పేర్కొనలేదు

★ యు.పి.ఎస్.సి. సభ్యులను ఎలా తొలగిస్తారు?
– సుప్రీంకోర్టు కమిటీచే విచారణ చేయించి రాష్ట్రపతి తొలగిస్తాడు

★ దేశంలో అత్యున్నత నియామక సంస్థ?
– యూనియన్ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమీషన్

★ యు.పి.ఎస్.సి. తన నివేదికను ఎవరికి సమర్పిస్తుంది?
– రాష్ట్రపతికి

★ యు.పి.ఎస్.సి. పరిధిలోకి రాని ఉద్యోగ నియామకాలు?
– గ్రూప్–సి, గ్రూప్–డి సర్వీసులు

రాష్ట్రం	6వ షెడ్యూలు క్రింద ప్రకటించిన గిరిజన ప్రాంతం
అసోం	ఉత్తర కచార్ కొండప్రాంత జిల్లా
	కర్బి ఆంగ్‌లాంగ్ జిల్లా
మేఘాలయ	ఖాసీ కొండప్రాంత జిల్లా
	జనితియా కొండప్రాంత జిల్లా
	గారో కొండప్రాంత జిల్లా
త్రిపుర	త్రిపుర గిరిజన ప్రాంతాల జిల్లా
మిజోరం	చక్మా జిల్లా
	మారా జిల్లా
	లాయి జిల్లా

8వ షెడ్యూలు :

రాజ్యాంగంలోని 8వ షెడ్యూలులో 22 భాషలున్నాయి.

1) అస్సామీ	2) బెంగాలి	3) బోడో
4) డోగ్రి	5) గుజరాతి	6) హిందీ
7) కన్నడ	8) కాశ్మీరీ	9) కొంకణి
10) మైథిలి	11) మలయాళం	12) మణిపురి
13) మరాఠి	14) నేపాలి	15) ఒరియా
16) పంజాబి	17) సంస్కృతం	18) సంథాలి
19) సింధి	20) తమిళం	21) తెలుగు
22) ఉర్దూ		

అత్యవసర స్థితిలో ప్రాథమిక హక్కుల నిలిపివేత :

అత్యవసర స్థితి విధించిన కాలం	*రాష్ట్రపతి ఉత్తర్వు ద్వారా 359వ ప్రకరణ కింద ప్రాథమికహక్కుల అమలు నిరాకరణ*
1962	14, 21 ప్రకరణలు
1971	14, 21, 22 ప్రకరణలు

అత్యవసర స్థితి ప్రకటన	కారణాలు	అత్యవసర కాలం
మొదటిది	ఈశాన్య ప్రాంతంలో చైనా దురాక్రమణ	1962 అక్టోబర్ 26 నుంచి 1968 జనవరి 10 వరకు
రెండవది	పాకిస్తాన్‌తో యుద్ధం	1971 డిసెంబర్ 3 నుంచి 1977 మార్చి 21 వరకు
మూడవది	'అంతర్గత అలజడి'	1975 జూన్ 25 నుంచి 1977 మార్చి 21 వరకు